Bæredygtig og innovativ turismeudvikling

Bæredygtig og innovativ turismeudvikling

(pixiudgave dansk)

ISBN 978-92-893-2487-8

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2013-716>

ANP 2013:716

© Nordisk Ministerråd 2012

Layout: Erling Lynder

Dette er uddrag af den uddybende rapport:

Inspirationskatalog

Gode eksempler på bæredygtig og innovativ
turismeudvikling i nordiske yderområder

Berit C. Kaae

TemaNord 2011:557

ISBN 978-92-893-2259-1

© Nordisk Ministerråd

Link: [www.norden.org/da/publikationer/
publikationer/2011-557](http://www.norden.org/da/publikationer/publikationer/2011-557)

Denne rapport er udgivet med finansiel støtte fra Nordisk Ministerråd. Indholdet i rapporten afspejler dog ikke nødvendigvis Nordisk Ministerråds synspunkter, meninger, holdninger eller anbefalinger.

www.norden.org/da/publikationer

Det nordiske samarbejde

Det nordiske samarbejde er en af verdens mest omfattende regionale samarbejdsformer. Samarbejdet omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøerne, Grønland og Åland.

Det nordiske samarbejde er både politisk, økonomisk og kulturelt forankret, og er en vigtig medspiller i det europæiske og internationale samarbejde. Det nordiske fællesskab arbejder for et stærkt Norden i et stærkt Europa.

Det nordiske samarbejde ønsker at styrke nordiske og regionale interesser og værdier i en global omverden. Fælles værdier landene imellem er med til at styrke Nordens position som en af verdens mest innovative og konkurrencedygtige regioner.

Nordisk Ministerråd
Ved Stranden 18
1061 København K
Telefon (+45) 3396 0200

www.norden.org

Bæredygtig og innovativ turismeudvikling

6	Tema 1
Øget tilgængelighed og mere miljøvenlig transport inden for turisme	26	Tema 9
Natur- og kulturformidling til turister samt storytelling
8	Tema 2
Miljøvenlig transport som ferieform	30	Tema 10
Ekstrem sport og udfordringsaktiviteter i naturen
10	Tema 3
Forandringer i yderområder	34	Tema 11
Gastronomi og lokale fødevarenetværk som del af turismen
12	Tema 4
Innovative og miljøvenlige overnatningsformer for turister	38	Tema 12
Kunst og kultur
16	Tema 5
Et grønnere turisterhverv	40	Tema 13
Festivaler og events
18	Tema 6
Clean-tech og energiteknologi som turistattraktioner	44	Tema 14
Videreudvikling af nordisk helse og wellness for turister
20	Tema 7
Nationalparker, World Heritage Sites og andre beskyttede områder	46	Tema 15
Værktøjer og digitale muligheder
24	Tema 8
Dyrelivsturisme		

Forord

Over alt på jorden flytter befolkningen ind til byerne – også i de nordiske lande. Og især de mere tyndt befolkede områder i Norden får sværere og sværere ved at fastholde befolkningen og beskæftigelsen. Men når de traditionelle erhvervsmuligheder bliver færre og færre i yderområderne, må man tænke i nye baner. Et godt bud er at give sig i kast med nye tilbud og oplevelser til turisterne i områderne. Flere og flere søger nye måder at holde ferie på. De vil bo i hytter, de vil have aktive ferier og de vil have tid og rum til fordybelse. De vil i kontakt med deres rødder, med naturen og med miljøet. De vil have noget nyt, de vil have kvalitet, og de vil have det nu.

Da Danmark havde formandskabet for nordisk erhvervs- og regionalpolitik i 2010, tog Miljøministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet derfor sammen initiativ til at undersøge de muligheder for udvikling, der ligger gemt i yderområderne, når det kommer til nye ferieformer og oplevelsesmuligheder.

I den anledning har forskningscentret Skov og Landskab ved Københavns Universitet, LIFE, samlet over 100 gode eksempler til inspiration for turismesektoren og andre lokale aktører over hele Norden. Eksemplerne tager oftest udgangspunkt i stedbundne kvaliteter, hvorfor de ikke umiddelbart kan overføres til en anden lokalitet. Men de kan inspirere andre til at bruge deres stedbundne kvaliteter. Det er mit håb, at de mange eksempler vil bidrage til kommende regionale strategier og stimulere til en lokal udvikling med lokal forankring til glæde og gavn for de lokale – og for alle os andre.

København, november 2011
Ida Auken
Danmarks miljøminister

Øget tilgængelighed og mere miljøvenlig transport inden for turisme

Mange yderområder i Norden er vanskeligt tilgængelige pga. deres fjerne beliggenhed og begrænsede transportinfrastruktur. Tilgængelighed er en forudsætning for turisme, og udvikling af infrastruktur øger adgangen for både turister og lokale. Krydstogt udgør en af de få tværgående rejsemuligheder for turister i Norden og er i stor vækst i Norden.

Transport er turismens væsentligste miljøbelastning, og frem mod 2050 skal CO₂-udledningen fra transport ifølge EU og G8 landene reduceres med 95 procent. Udvikling af mere miljøvenlige transportformer er derfor central, og Norden er førende indenfor flere nye teknologier, der også vil reducere turismens miljøbelastning.

Foto: Skibsrederforeningen

Nordiske farvande som særligt miljøområde for skibstrafik

Østersøen og Nordsøen er som de første farvande i verden blevet udpeget som særlige »Emission Control Areas« (ECA), hvor skibstrafikken inden 2015 skal sænke sin svovludledning med 90 procent. Det kræver innovation og miljøteknologisk udvikling. I Danmark har Partnerskab for Renere Skibsfart opstillet konkrete målsætninger og indsatsområder i en handlingsplan. Flydende naturgas (LNG) er et lovende fremtidigt brændstof for skibstrafikken. Bl.a. den stigende krydstogtturisme i Norden vil blive mere miljøvenlig som følge af disse tiltag.

Link: www.mst.dk – søg på skibsfart

Brintbiler på vej i Norden

Brint har stort potentiale som fremtidig miljøvenlig transport i Norden og kan produceres fra bl.a. vedvarende energikilder. Skandinavien har et af verdens mest udbyggede netværk af brinttankstationer og Scandinavian Hydrogen Highway Partnership planlægger et dækkende netværk af tankstationer frem mod 2015. Norden forventes blandt de første steder, hvor brintbiler kommer kommer på markedet i 2015. Norden har et stort potentiale for at skabe erhvervsudvikling baseret på brintteknologierne. I 2050 kan brintbiler udgøre op imod 25–50 procent af den nordiske og europæiske bilpark. Dette vil også berøre turismen.

Links:

www.scandinavianhydrogen.org
www.hynor.no og www.vatgas.se
www.hydrogenlink.net og www.vatgas.se/images/stories/pdf/07029_advancing_nordic_hydrogen_report.pdf

El-biler i Island

Island satser på elektriske biler da de geotermiske kraftværker giver adgang til billig CO₂-neutral elektricitet og landet er af en overskuelig størrelse både geografisk og indbyggermæssigt. Især Northern Lights Energy (NLE), står for disse nytænkende tiltag indenfor transport i Island og arbejder også på initiativer i Skandinavien. Elektrificeringen af biler i Island er baseret på et samlet brand »EVEN« (Electric Vehicles og Environment), der dækker alle aspekter af elektrificering og er forberedt siden 2008. I september 2011, begynder NLE salget af elbiler i Island og Norge og senere i de andre nordiske lande. Hensigten er at bygge et komplet system for et helt land, der kan bruges som en prototype for andre steder.

Link: <http://en.nle.is>

Grafik: Aki Marjasvaara

Grønne motorveje i Finland?

Et pilotprojekt om »grønne motorveje« omkring byen Loviisa i Finland er under afklaring. Formålet er at etablere en motorvej til el-biler og biler drevet af bio-brændstof, der giver et lavt CO₂-udslip, er energieffektiv, og skaber en intelligent og bæredygtig transportmulighed. Anlægget vil producere vedvarende energi gennem vind, sol og varme fra undergrunden. Pilotprojektet kan teste disse transportformer og give erfaringer, der kan bidrage til mere miljøvenlige rejseformer. Store finske energiselskaber med fokus på miljøvenlig transport er partnere. Yderområders behov og turisme er meget centrale i undersøgelserne.

Link: www.loviisa.fi

Destinationer med CO₂-neutral transport

– en mulighed i Norden?

Alpine Pearls et samarbejde mellem 24 turist-kommuner (perler) i 6 lande i Alperne med det formål at støtte og udbrede miljøvenlig transport (Soft Mobility). Det er resultat af to EU projekter. De deltagende områder skal leve op til en række kvalitetskriterier. Turisterne ankommer med offentlig transport og har garanti for bilfri mobilitet i destinationen med eksempelvis el-biler og el-cykler. Der er bl.a. etableret soltankstationer og destinationerne skal leve op til en række miljømæssige standarder. Alpine Pearls konceptet har stort potentiale for Norden.

Link: www.alpine-pearls.com

Foto Alpine Pearls

REAP Tourism – analyse af ressource- og energiforbrug i turisme

Southwest Tourism i UK har i samarbejde med Stockholm Environmental Institute udviklet et redskab til måling af turismens og rejseaktiviteters miljømæssige »fodaftryk«. Dette omfatter både rejse, mad, aktiviteter, indkøb m.m. under turisternes besøg. REAP kan inspirere de nordiske lande til at udvikle lignende redskaber tilpasset nordiske forhold. England har meget ambitiøse mål for nedsættelse af CO₂ udledninger og REAP kan fx anvendes til at vurdere, hvilke ændringer i turisme, der giver den største miljømæssige gevinst, planlægning og scenarier for fremtiden, udvikling af politikker, beslutninger og prioriteringer af initiativer.

Link: <http://resource-accounting.org.uk/reap-tourism>

Konceptbillede: SpacePort Sweden

Nye udfordringer – rumturisme

SpacePort Sweden i Kiruna åbner om et par år for de første kommercielle rumturister og dermed helt nye turismeperspektiver sig. Virgin Galactic afprøver nu deres nye rumfartøj og billetterne koster 200.000 \$ for de første rumturister, men over 300 turister er på venteliste. Esrange Space Center i Kiruna har allerede et besøgscenter, rundture med guider samt en café og souvenirbutik. Der tilbydes også tekniske besøg med en rumforsker og mulighed for at opsende sin egen stratosfæriske ballon. Ligeledes udbydes organiserede guidede ture på svensk og engelsk med afgang fra turistkontoret i Kiruna. Er innovativt, men ikke miljøvenligt.

Link: <http://www.spaceportsweden.com>

Miljøvenlig transport som ferieform

Nordens store vidder og gode adgang til naturområder giver rige muligheder for at færdes rundt i landskabet til fods, på cykel, hesteryg, ski, hundeslæde, kano, tømmerflåde, solcellebåd eller prærievogn. Det er en turistoplevelse i sig selv, belaster ikke CO₂-regnskabet og bidrager til bæredygtighed på destinationerne. Mange turmuligheder er allerede veludviklede. Men ofte mangler de at blive gjort synlige for ikke-nordiske turister, der finder det uoverkommeligt at planlægge en tur i Norden. Flere eksempler viser, at gode kort og beskrivelser kan øge turismen betydeligt. Der er også potentiale for flere pakkture. Et sammenhængende stinet og afmærkede ruter er en forudsætning for denne type turisme.

Foto: Jokkmokkguiderna

Miljøcertificerede rideture i Island

Íshestar udbyder rideferier og samarbejder med lokale landmænd om guidning, overnatning og spisning på turene og skaber arbejde til omkring 100 lokale beboere i yderområder. Íshestar har en bæredygtighedspolitik og er certificeret med EarthCheck. Link: www.ishestar.is

Økoturismecertificeret kajakferie

Havnomadens Kajakksenter udbyder kajakkurser, guidede ture og konferencer. Kajakcenteret er blevet et ressourcecenter og en mødeplads mellem lokalbefolkningen og kajakpadlere. Havnomaden er en godkendt Norsk Økoturismebedrift. Link: www.havnomaden.no

Hundeslædeferie

Jokkmokkguiderna udbyder hundeslædefrier. Firmaet har kvalitetsmærkningen Naturens Bästa og modtog i 2008 »Grand Travel Award« som årets økoturismarrangør. De deltager i Destination Jokkmokk, der søger at skabe en miljømæssig, kulturelt og økonomisk bæredygtig destinationsudvikling.

Links: www.jokkmokkguiderna.com og www.destinationjokkmokk.se

(Foto: Sigurður Jökull)

Tømmerflådeture

Vildmark i Värmland arrangerer tømmerflådeture på Klaraälven. Deltagerne samler selv tømmerflåden og turen varer op til en uge. Firmaet samarbejder med lodsejerne og instruerer deltagerne i allemansretten. Vildmark i Värmland modtog i 1998 Grand

Foto: ©Staffan Widstrand

Travel Awards første Økoturismepris og blev i 2002 certificeret med Naturens Bäste.

Link: www.vildmark.se

Færøerne til Fods og Færøerne på Cykel

På Færøerne udgives guidebøgerne »Færøerne til fods« og »Færøerne på cykel«, der gør det let for turister at planlægge en vandre- eller cykelferie og finde rundt. Guiderne giver detaljerede beskrivelser af ruter, oplevelser m.m.

Link:

www.visitfaroeislands.com

Guldturerna i Destination Funäsdalen

Funäsdalen har udviklet 30 vandringer i fjeldet og faktablade med informationer om længde, sværhedsgrad, børnevenlighed og hovedindhold samt links til uddybende beskrivelser. Tydelig skiltning giver den uerfarne gæst tryghed og den vel-pakkede oplevelse har øget overnatningstallet markant.

Link: www.funasdaalen.com/index.php?option=com_content&view=article&id=4263Aguldturerogcatid=803Anyhetsksp

[ruttogItemid=383](http://www.funasdaalen.com/index.php?option=com_content&view=article&id=4263Aguldturerogcatid=803Anyhetsksp)

Coast Alive – sammenhængende stisystemer og øget anvendelse

Coast Alive-projekt fokuserer på at øge anvendelsen af de sammenhængende stisystemer i Norden, forbedre faciliteter og øge kendskabet til oplevelsesmulighederne langs ruterne for turister og lokale. Strategierne vil blive samlet i en »værktøjskasse«.

Link: <http://www.coast-alive.eu>

Undervandsstier i Norden – Nordic Blue Parks

Nordic Blue Parks har samlet eksisterende viden om markerede dykkerstier og dykkerparker i Norden, udformet kriterier og guidelines for bæredygtige blå undervandsstier, etableret nye stier og teste denne nye formidlingsform. Projektet belyser natur og kulturarv som en ressource for bæredygtig udvikling.

Links: www.nordicblueparks.com og

www.nordicblueparks.com/web_documents/tn2010597_web.pdf

Cyclistic.dk – en gateway til cykeloplevelser

Portalen Cyclistic.dk samler cykelferie-relevante data og informationer fra eksisterende databaser ét sted. Den gør det let og overskueligt at planlægge en cykelferie i Danmark. Under cykelferien kan turisten via en mobil få adgang til cykelportalen og ændre i den oprindelige rute, reservationer m.m.

Link: www.cyclistic.dk

Solcellebåde i Søhøjlandet

Solcellebåde er nu en turistattraktion i Søhøjlandet i Danmark. Den CO₂-neutrale turistsejls vækker meget stor, positiv opmærksomhed, da den er ny, miljøvenlig, støjfri, og muliggør formidling til søs.

Links: www.visitskanderborg.com og

www.co2neutralsejls.dk og

www.solbaaden.dk

Mærkning af vandrestestinationer

– AktivDanmark

Walking Denmark er et kvalitetsmærke for vandring. Overnatningssteder og udvalgte vandreområder kan blive kvalitetsmærket, hvis de lever op til en række krav. Der udføres kontrolbesøg. Walking Denmark arbejder for at udvikle og markedsføre vandreturismen i Danmark.

Links: www.aktivdanmark.dk/walking

Mærkning af cykeldestinationer

– AktivDanmark

Cycling Denmark er et kvalitetsmærke for cykelturister og arbejder målrettet for at udvikle det danske cykelferieprodukt og markedsføre Danmark som cykelferieland. Overnatningsstederne og udvalgte cykelområder kan blive kvalitetsmærket, hvis de opfylder en række krav. Der udføres kontrolbesøg. Medlemsfordelene omfatter en række markedsførings- og udviklingsaktiviteter.

Link: www.aktivdanmark.dk/cycling

Forandringer i yderområder

De fleste yderområder oplever afvandring, fordi der er nedgang i de traditionelle erhverv som fiskeri, landbrug, minedrift o.l. Turisme kan ikke løse dette problem, men kan i nogle tilfælde bidrage til en positiv udvikling. Yderområderne varierer i attraktionskraft, og kun de mest attraktive områder kan forvente at kunne bruge turismen til en decideret fremgang. Ofte er det stærke lokale netværk og ildsjæle, der gør en forskel. De sætter nye initiativer i gang og formår at få andre med – inklusiv bevillingsgivere. Mange traditionelle erhverv har svært ved at overleve og kombinerer f.eks. nicheproduktioner med turisme, fordi produktionen er interessant at opleve og af høj kvalitet. Deltidsbefolkning som feriehusejere bidrager til lokalområderne.

Foto: Helgi Arngrímsson.

Borgarfjörður eystri – The Capital of Elves, Puffins and Hiking

Borgarfjörður har opbygget en omfattende økoturisme og etableret sig som »The Capital of Elves, Puffins and Hiking«. Landsbyen bevarer sin natur, kultur og økonomi ved at bruge de lokale beboeres kompetencer og tiltrækker tusinder af besøgende hvert år. Jobmulighederne er øget, flere unge bliver boende, afsætningen af lokale produkter er steget, beboerne renoverer deres ejendomme og servicefunktionerne er langt bedre. Links: www.puffins.is og www.borgarfjordureystri.is

Fælles puljefiskeri som strategi

Thorupstrand viser en kreativ måde at undgå effekterne af fiskeripolitikken og fastholde en stor turistattraktion i et lille fiskersamfund. Thorupstrand var truet af privatisering af fiskerettighederne, men etablerede et fælles non-profit Kystfisker-

Foto: Kirsten Monrad Hansen

Foto: Keijo Luoto

laug og opkøbte fælles fiskekvoter. Dette fællesskab fremtidssikrer deres ressourcer, deres fiskerby og den unge generation. Fiskerbådene trækkes fortsat op på stranden, og man bevarer en levende og håndværksbåret kystkultur og et populært turistmål.

Link: www.thorupstrandkystfiskerlaug.dk

Fra fiskehytte til ferieovernatningssted – Rorbur og sjøhus

Langs den norske kyst er mange gamle fiskerhytter (rorbur) og lidt større sjøhus nu istandsat, forsynet med faciliteter og udlejes til ferie- og fritidsformål. Fiskerhytterne står på pæle ud over vandet, så turisterne kommer i nær kontakt med havet og naturen. De forfaldne fiskermiljøer er omdannet til attraktive ferie- og fritidsfaciliteter, som styrker turismen i lokalområdet.

Links:

www.visitnordland.no/article.php?id=76 og www.visitnordland.no/article.php?id=35

Dale gård og Herdalssetra – geoturisme

Dale gård og Herdalssetra har et unikt bygningsmiljø og en historie tilbage til vikingetiden. Gården er i fuld drift og turister kan opleve traditionel gård- og sæterkultur, med omvisning, produktion og servering af lokale og nationale specialiteter. Geoturisme bruges som platform for en langsigtet erhvervsudvikling. Herdalssetra har Norsk Kulturarvs kvalitetsmærke Olavsrosa og er godkendt økoturismebedrift.

Links: www.Herdalssetra.no

Norsk sæterkultur: Norsk seterkultur

Geoturisme: National Geographic Resource Center

Olavsrosa: www.kulturarv.no/index.aspx?cat=24854&article=24855

Overnatning på økologiske landbrug – ECEAT Finland

Over 30 steder i Finland udbydes bæredygtig turisme på bl.a. økologiske landbrug. Turismeformen støtter de økologiske landbrug, bidrager til bevarelse af natur

og biodiversitet, ansvarlig anvendelse af naturressourcer, bevarelse af lokale traditioner, øko-venlige aktiviteter og støtter lokalt samarbejde. ECEAT International er et netværk af europæiske udbydere af bæredygtig turisme. Links: www.eceat.fi og www.eceat.org

Skærgårdsø som turist- og conferencecenter i Åland

Silverskär er et turist- og conferencecenter på en lille ø i Ålands skærgård. De oprindelige bygninger er renoveret og nye bygget i pagt med naturen og opvarmes med varme fra undergrunden og solpaneler. Maden er baseret på lokale råvarer. Erfaringerne er, at det at satse på det ægte Ålandske, de lokale traditioner og lokal kultur skaber en særlig oplevelse, der ikke kan fås andre steder, og dette giver en konkurrencefordel ved tiltrækning af gæster.

Links: www.silverskar.com og

www.silverskar.ax/images/stories/Dokument/husisartikel.pdf

Løbende information til deltidsborgerne om feriehusområdet

Odsherred har 26.000 feriehus kun 1 times kørsel fra København. Ejerne udgør en vigtig »deltidsbefolkning« og kommunen og turistbureauet har løbende kommunikation med dem på helårsadressen gennem magasinet »Landliggeren«, der nu også udsendes i en elektronisk e-paperudgave. Dette knytter feriehusene tættere til egnen, og ejerne benytter huset oftere.

Link: www.landliggeren.dk

Innovative og miljøvenlige overnatningsformer for turister

Norden har i kraft af sin knowhow inden for energiteknologi en unik mulighed for at gøre miljøvenlig overnatning til en attraktion. Bygningen, der producerer mere energi, end den bruger, findes allerede. Men teknologierne er kun så småt på vej ind i turistbranchen.

En række overnatningssteder fokuserer på usædvanlig arkitektur. De kombinerer det bedste fra nordisk designtradition med turistanlæg og skaber steder, der er en attraktion i sig selv. En anden trend er sne- og isbaserede overnatningsformer. Ulempen er, at de i mange tilfælde skal genskabes hver vinter.

Tilskudsordninger o.l. vil kunne stimulere til flere energi- og klimavenlige overnatningsanlæg og give foregangsområderne en konkurrencefordel.

CO₂-neutral bygningsdrift på Crowne Plaza Copenhagen Towers

Crowne Plaza Copenhagen Towers er den første CO₂-neutrale hotelbygning i Danmark og har Nordeuropas største facade-integrerede solcellepark. Et grundvands-baseret køle- og varmesystem reducerer energiforbruget til afkøling og opvarmning med 90 procent. Energibesparende teknologier anvendes overalt. Hotellet opfylder EU's Green Building Program, er Green Key miljømærket og modtog bl.a. den internationale Ecotourism Award i 2010 som »The World's Greenest Hotel«

Links: www.crowneplaza.com/h/d/cp/925/en/hd/rkecp

EU's Green Building Program
www.eu-greenbuilding.org

Det energi-neutrale feriehus

Future Fritidshuset er selvforsynende med energi, og konstrueret med vægt på bæredygtige materialer. Huset producerer selv el og varme fra naturen via solceller og en varme-pumpe. 90 % af varmen genbruges

- ges via et varmegenindvindingsanlæg,
- der også sikrer et sundt og allergivenligt indeklima. Lys, tyverisikring, røg, gas og
- vandalarm kan styres fra mobiltelefonen.
- Links: www.arkitec.dk og
- www.bornholm.dk/groentbyggeri

Energirenovering af eksisterende feriehus

- Energirenovering af eksisterende feriehus
- gør dem mere miljøvenlige og skaber samtidig jobs i lokalområdet. Projektet Fremtidens Feriehus har gennem et magasin og
- en messe skabt stor interesse hos feriehus-ejerne om kvalitets- og energiforbedringer af eksisterende feriehus. Projektet
- fortsætter med bl.a. en tilfredshedsundersøgelse og monitorering af initiativernes
- effekt hos feriehusene og i feriehusene.
- Link: www.fremtidensferiehus.dk

Lumi Linna Sneshot – Finland

- Lumi Linna sneshottet i Kemi, Finland er et
- af mange populære snefaciliteter i de nordlige dele af Norden. Mange gør meget ud

Foto: Lumi Linna

af udsmykningen og tilbyder forskellige services til turister som rundvisninger, overnatning, snerestaurant, bryllupper i et sne- eller iskapel. Sneslottet anvendes til forskellige arrangementer, mode-shows, musik og de mange isskulpturer med belysning er en stor attraktion. Sneslottet tiltrækker årligt 80.000–100.000 besøgende, hvoraf op til 1500 overnatter. Link: www.snowcastle.net

Kakslauttanen Hotel and Igloo Village

Hotel Kakslauttanen har en Igloo Village med 20 glas-igloer. De smelter ikke om foråret, og gæsterne kan iagttage nattehimmelen og nordlyset i komfortabel rumtemperatur. Specielt udviklet termoglas holder temperaturen indenfor ret konstant og forhindrer hvid frost på ruderne selv ved under -30° C. En innovativ videreudvikling af igloen til en helårsfacilitet.

Links:

www.kakslauttanen.fi/en og [Virtual Tour](#)

Foto: Kakslauttanen

Skibet fastfrosset i polarisen

På Svalbard kan man overnatte ombord på det eneste skib i verden, der er fastfrosset i isen. Båden »Noorderlicht« fra 1912 sejler om sommeren krydstogtture rundt om Svalbard. Fra februar til maj ligger båden indefrosset i isen i Tempelfjorden. Vinterovernatningerne giver mulighed for at opleve den arktiske stilhed og særlige lys. Turen fra Longyearbyen foregår med

Foto: Åsa Tällgård

Foto: Harads Treehotel

hundeslæde eller snescooter og med en erfaren guide. Link: www.noorderlicht.nu

Harads trætop-hotel

Harads Treehotel har udviklet forskellige meget kreative overnatningsfaciliteter, der hænger i træerne: bl.a. Mirrorcube, The Bird's Nest, The Cabin, The Blue Cone og The UFO og A Room with A View. Værelserne på 15–20 m² hænger i 3–6 meters højde og adgang sker gennem en rampe, bro eller eldrevne trappe. Hotellet er udviklet i samarbejde førende svenske arkitekter og bygget med lokale materialer. Der planlægges 23 fremtidige værelser og er taget kontakt til flere arkitekter omkring designet.

Link: www.treehotel.se

Juvet Landskapshotell

Juvet Landskapshotell kombinerer spændende design med et eksklusivt kortferiekoncept baseret på geoturisme. De 7 hotelværelser er selvstændige enheder placeret i skoven og designet med fokus på udsigt med 1–2 glasvægge. Hotellets værter laver mad, følger gæsterne på tur og formidler kundskab om natur, kultur, geologi og historien i området. Avisen Times of London kårede i 2009 Juvet Landskapshotell til årets hotteste rejsemål. Link: www.juvet.com

Foto: Per Eide Studio

Foto: Jens Glindorf Christensen

Igloer ved Hotel Arctic Grønland

Hotel Arctic har fem unikke iglohytter, hvor turister kan overnatte fra maj til september med udsigt over Isfjorden. Igloerne er inspireret af den klassiske eskimoiske iglo i form og design, men isen er erstattet af aluminiumsbeklædning. Igloen har bekvemme og tidssvarende faciliteter. Igloerne forsynes med el fra eget solpanel til oplysning, opvarmning af brugsvand og gulvvarme. Dette reducerer CO₂ på det Green Key mærkede hotel.

Link: www.hotelarctic.com

Hotel Rangá – helårsturisme i luksusklassen

Hotel Rangá har gennem samarbejde og partnerskaber opbygget helårsturisme i det sydlige Island. Det 4-stjernede luksus-resort bringer mange gæster i luksus-segmentet fra Europa og Nordamerika til lokalområdet bl.a. for at se nordlys. Hotellet anvender lokale produkter og samarbejdet giver fordele for lokale og regionale partnere hele året. Hotellet bruger geotermisk energi og hydroelektrisk strøm. Det er nu

en af regionens største arbejdsgivere og skaber mange heltidsjob i lokalområdet.

Links: www.hotelranga.is og

<http://hotelranga.is/To-See-and-To-Do/>

Jumbo vandrerhjem

Jumbo Hostel i Arlanda, Sverige er en ombygget 747 jumbojet, der nu er vandrerhjem med 30 værelser, fællesfaciliteter, butik og jumbobar med flyservering. Ombygningen var underlagt de samme krav til isolering, klimastyring og energikrav som andre bygninger. Opvarmningen sker ved et luft-til-luft anlæg.

Link: www.jumbostay.com

Foto: Jumbo Hostel

Foto: Hotel Rangá

Foto: Marcus Eldh

Kolarbyn Eco-lodge

Kolarbyn Eco-lodge er et miljøvenlig overnatningssted. Traditionelle kulsvierhytter blev i 1996 reetableret af entusiastiske beboere med kulturhistorisk interesse og blev i 2004 overdraget som vandrerhjem. Besøgende kan opleve traditionel trækul-fremstilling samt elgsafari og bæversafari. Hytterne er bygget af materialer fra skoven, og konceptet med eco-lodge kan overføres til andre steder i Norden. Kolarbyn har styrket den lokale beskæftigelse og økonomi.

Links: www.kolarbyn.se og www.wildsweden.com

Spændende tue-hytter på Færøerne

I Kvívík på Færøerne kan turister bo i 2 arkitektonisk spændende tuehytter. Tuerne er selv bærende konstruktioner uden stolper, bjælker eller bærende skillevægge og indretningen er enkel. Hytterne er meget vejrstabile og energimæssigt optimale med en minimal udvendig overflade.

Links: www.tugvurnar.fo og www.green-gate.fo/eng/overnatning/apartment

Foto: Ann Vilhelmsdottir

Underjordisk overnatning – Sala Silvergruva

Verdens dybest beliggende hotelsuite ligger 155 meter under jorden i Sala sølvminen. En overnatning koster knap 4.000 SEK for to personer og er »garanteret uden room service«. Sala Sølvminen tilbyder konferencer, oplevelser, sjove fester og bryllupper, besøg på et minemuseum, en minebutik, kunsthåndværkere samt guidede ture. Salaminen har årligt 30.000 besøgende og ca. 150 turistovernatninger i den underjordiske suite.

Link: www.salasilvergruva.se/logi

Foto: Papilabild

Et grønnere turisterhverv

Norden har en række frivillige miljømærker for overnatning og service. Miljømærkede turistvirksomheder skal løbende dokumentere, at de lever op til kravene om f.eks. nedsat ressourceforbrug og mindre affald. Miljømærkerne kræver derfor en stor indsats. Noget tjenes ind igen ved ressourcebesparelser. Desuden giver den grønne profil et potentiale i markedsføringen. Andre ordninger giver turoperatører mulighed for at få certificeret deres ture. Det kan f.eks. være et kvalitetsmærke for at lave ansvarlig oplevelsesturisme i naturen. Ofte giver ordningerne mulighed for fælles markedsføring. Desuden letter de turisternes valg. En række tiltag søger at gøre turisternes adfærd mere miljøvenlig og anviser »grønne« oplevelser.

Blomsten og Svanen

Blomsten, er et europæisk miljømærke, mens Svanen er nordisk, og begge administreres af en uafhængig tredjepart. Restauranter og overnatningssteder kan certificeres såfremt specifikke miljøkriterier opfyldes. Kriterierne går længere end miljølovgivningen og strammes hvert 3.-5. år. Herved sikrer man, at mærkeordningernes niveau for bæredygtighed er i top i forhold til den generelle udvikling på området.

Link: www.ecolabel.dk

Green Key

Green Key er en international miljømærkningsordning. I Norden er der Green Key-mærkede turistfaciliteter i Danmark (170), Sverige (62), Grønland (1) og Færøerne (1). Green Key miljømærker turismefaciliteter som hoteller, kroer, ferie- og kursuscentre, vandrerhjem, campingpladser, feriehus, fjeldstationer, restauranter og idrætsanlæg. Der er udarbejdet kriteriesæt for alle virksomhedstyper. Grøn Nøgle virksomheder skal opfylde krav indenfor 9 kriterieområder: administration, inddragelse af medarbejdere, information til gæster, vand, vask og rengøring, affald, energi, fødevarer, og udendørsarealer. Herudover skal virksomheder udarbejde egen

- miljøpolitik, miljømål og handlingsplaner.
- Green Key tildeles til virksomheder for
- 12 måneder ad gangen. Miljømærket kan
- benyttes i markedsføringen.
- Link: www.green-key.org

Hotel Arctic – et hotel i Grønland med miljømærket Grøn Nøgle

- Hotel Arctic i Ilulissat, Grønland er verdens
- nordligst beliggende 4-stjernede hotel.
- Hotellet har siden år 2000 kvalificeret sig
- til miljømærket The Green Key, og gør alt
- for at minimere forbruget af vand, varme
- og el samt bruge miljøvenlige rengøringsmidler. Der er investeret i betydelige
- energioptimeringsprojekter, der i 2011 vil
- have reduceret CO₂-udslippet med mindst
- 90 tons. Selv en lysskulptur ved hotellets
- indkørsel er CO₂-neutral.

Links: www.hotelarctic.com og www.hotel-arctic.gl/index.php?pageid=77

Miljøkvalitet som en konkurrencefordel – Levi Green Destination Management projekt

- Levi Skiresort med 23.000 turistsenge-
- pladser har gennemgået et omfattende
- grønt destinations management program
- og anvender miljøkvalitet som en konkurrenceparameter. Der er to kvalitetsprogrammer for bæredygtige turismedestina-

Foto: Anna Karlsdóttir

tioner i Finland: Green Destination Quality Net (Green DQN®) og Green Destination Management Net (Green DMN®). Levi var pilotområde og har gode erfaringer med miljøarbejdet. Nye områder er gået i gang med programmerne.

Links: www.levi.fi/en og www.dqn.fi og www.dmn.fi

www.dmn.fi/in_english/DMN_Theme_programmes/Green_DMN.iw3

www.dqn.fi/English/DQN_Theme_Programmes/Green_DQN.iw3

Five environmental acts of Oy Levi Ski Resort Ltd

Udvikling af bæredygtige kompetencer i små virksomheder

Projektet er et samarbejde om at øge de miljømæssige kompetencer i små turistvirksomheder i Nordjylland. Gennem coaching og træning er 42 virksomheders og 60 medarbejders miljømæssige kompetencer højnet, og 12 virksomheder har fået tildelt EU's miljømærke Blomsten og én har fået Den Grønne Nøgle. Især støttefunktionen fra miljøkoordinatoren og muligheden for at være pionér har stimuleret virksomhederne til miljøcertificeringen.

Link: <http://www.visitnordjylland.dk/danmark/da-dk/menu/presse/projekter/baeredygtig/bdtstart.htm>

Naturens Bästa

Naturens Bästa er et kvalitetsmærke for ansvarsfuld oplevelsesturisme (økoturisme) i naturen i Sverige. Naturens Bästa er det første nationale kvalitetsmærke for økoturismearrangementer på den nordlige halvkugle og blev lanceret under FN's Internationale Økoturismeår i 2002. Mærkningen omfatter en række krav, som turarrangørerne skal opfylde for at garantere høj kvalitet i rejseoplevelser, et aktivt ansvar for naturbeskyttelse, en mere miljøtilpasset rejse og en omsorg for rejsemålets kulturværdier og mennesker. (Illustration: Ecotourism Föreningen).

Link: www.naturesbasta.se

Den norske økoturismeforening og certificering

Foreningen Norsk Økoturisme certificerer virksomheder efter en række omfattende kriterier. Der var 16 certificerede virksomheder i februar 2011 og interessen for certificeringen er voksende. Mærkningen er et helhedskoncept med fokus på at tilbyde mindeværdige oplevelser og være en god

økoturismeaktør – for gæster, ansatte, miljø og lokalbefolkning. Først laves en kortlægning af virksomhedens ressourceforbrug og påvirkninger som udgangspunkt for miljøarbejdet, herefter indsendes en ansøgning, der kommer en kontrollør, og hvis tiltagene er tilstrækkelige, godkendes bedriften. (Illustration: Foreningen Norsk Økoturisme).

Link: www.ecotourismnorway.no

GoGreenAarhus – et grønt oplevelseskort

GoGreen-kortet er et kort til turister og lokale med socialt og miljømæssigt bæredygtige forretninger og tilbud, som fx økologiske grønthandlere, grønne caféer, svanemærkede hoteller, grønne byoaser mm. Både hjemmeside og oplevelseskort findes på engelsk og dansk. Alle deltagere har GoGreen-stickers og der er GoGreen displays på deltagende hoteller. Opmærksomheden har været stor med mediedækning både lokalt, nationalt og internationalt. I sommeren 2010 blev der uddelt 20.000 GoGreen Aarhus kort. Konceptet breder sig, og i juni 2011 udkom et GoGreen Copenhagen kort.

Links: www.gogreenaarhus.dk og www.gogreencopenhagen.dk

Green Map på Island

Den islandske »Green Map« er en kortlægning af miljøvenlige faciliteter og oplevelser på Island for både turister og lokale. Kortet er baseret på det internationale Green Map system og indeholder en stor database med øko-venlig information om islandske virksomheder og turisme. Kortet er publiceret på islandsk og engelsk sammen med en række andre informationer om stederne. Kortet dækker hele Island inkl. alle byer og landsbyer samt landbrugsområder.

Links: www.nature.is/greenmap og www.natturan.is/greenmap

Pakketerbare og bookbare grønne oplevelser: Naturens Bästa

Naturens Bästa lancerede i efteråret 2011 et gavekort, hvor man kan give en miljømærket naturoplevelse i gave og frit at vælge blandt de 80 godkendte turoperatører under Naturens Bästa. Gavekortet laves og betales hjemme fra computeren på et valgfrit beløb, og man kan selv vælge billede og skrive teksten.

Link: www.naturesbasta.se/presentkort/

Clean-tech og energi-teknologi som turistattraktioner

Internationalt set er de nordiske lande langt fremme med miljøvenlige energiteknologier. Vindmøller, solceller, geotermisk energi, bølgeenergi, biogas m.m. omdanner naturens kræfter til vedvarende energi, der samtidig er CO₂-neutral. Disse teknologier er i sig selv blevet en attraktion for både erhvervs- og ferieturister. Større energianlæg kan have et overset potentiale for også at blive en turistattraktion, der formidler viden om alternativ energi. Turisme og publikumsfaciliteter bør tænkes ind fra begyndelsen. Lokalbefolkningen får større fordel af et energianlæg med flere funktioner. Energiteknologier indgår også i edutainment – dvs. leg- og læringsaktiviteter i bl.a. forlystelsesparker og motorsport tester miljøvenlige biler.

Hellisheiði geotermisk kraftværk og besøgscenter

Mange af Islands geotermiske kraftværker har besøgscentre, der formidler viden og oplevelser om geotermisk energi til turister gennem interaktive udstillinger, video, guidede ture, jordskælvsimulatorer m.m. Geotermisk energi er CO₂-neutral. Alene Hellisheiði geotermiske kraftværk havde ca. 120.000 besøgende i 2010.

Links:

Hellisheiði: <http://www.orkusyn.is/>

Reykjanes: <http://www.hsorka.is/english/HSNews/HSOrkuverJord.aspx>

Vandkraftværker som turistattraktioner

Flere norske og svenske vandkraftværker har guidede ture, hvor turister og andre kan opleve og lære om vandkraftproduktionen. Turene udbydes bl.a. på VisitNorways hjemmeside.

Links:

Tonstad Kraftstation: www.sirdal.no/no/TelusView/?ogTLL=noogTLP=449849

Statkrafts besøgscentre: www.statkraft.com/about-statkraft/visitor-centres/

Jostedal Kraftverk: www.visitnorway.com/dk/Product/?pid=55939#

Havmøllecruise i Nordsøen med DFDS

Danske vindmølleparker er blevet et besøgs-mål, og DFDS fylder uden annoncering Englandsbåden med 300 passagerer og sejler på guidede »møllecruise« til havvindmølleparken Horns Rev I, 14 km ude i Nord-søen. Dette foregår udenfor højsæsonen. Der er planlagt 9 ture i 2011.

Link: www.dfdsseaways.dk/cruise_med_familien/event_cruise/eventcruise

Guidet formidling af energi og bæredygtighed i Skive

Energiby Skive har uddannet et grønt guidekorps og tilbyder guidede ture for borgere, turister og faglige delegationer. Turene går til virksomheder, og besøgs-mål, hvor områdets mange bæredygtige initiativer og resultater er særligt synlige og relevante. Projektet synliggør kommunens grønne profil og målet om at være CO₂-neutral i 2029. Den lokale opbakning til projektet er stor, og guiderne omfatter lokale ildsjæle og fagligt kompetente personer. Turene videreudvikles nu med bl.a. overnatning.

Links: www.visitskive.dk og www.energiibyenskive.dk

Foto: Terje Rakke, Nordic Life, Sirdalsferie

Foto: Line Maria Bram Pedersen

Miljøsafarier – lærerige miljøoplevelser for turister

Projektet »den lærerige miljøoplevelse« fra Roskilde Universitets Center er nu videreført som et turistoplevelsesbureau »GreenInsight«. Det tager turister m.fl. ud på »miljøsafarier«, og studieture for at se på energiteknologier, alternativ landbrugsproduktion og lavenergibyggerier. Links: www.miljøoplevelser.dk og www.greeninsight.dk

Edutainment – Energi som oplevelse i EnergyLab i Danfoss Universe

Energi og teknologi er centrale elementer i Danfoss Universe, en oplevelsespark og turistattraktion i et dansk yderområde. Her deltager turisterne aktivt i leg og læring omkring naturvidenskab. I parkens EnergyLab kan man lege med forskellige energiformer som olie, gas, vindmøller, bølgekraftværker og solcellespringvand. Oplevelsesparken modtager også skoleklasser, afholder science camps, har rundvisninger, segwayture, science shows, og besøgsfaciliteter med flere spisesteder og science-butikker.

Link: www.danfossuniverse.com

Naturvidenskabelige oplevelser i Tivoli

Fysik, klima- og energidage kombinerer forlystelser med læring i naturvidenskab i Tivoli i København og tiltrækker ca. 25.000

Foto: Torben Plank, Tivoli

skoleelever. Tivoli ønsker at blive verdens første forlystelsespark drevet af vindenergi. Eksemplet illustrerer at edutainment kan laves i større skala ved samarbejde mellem energisektoren og turisterhvervet
Link: www.tivoli.dk

Miljøvenlig og lærerig motorsport

Gotland Ring er den første racer- og testbane indenfor motorsport med et stærkt fokus på mere miljøvenlig kørsel. Den er bl.a. testfacilitet for zero- og lav-emissions køretøjer, og elektriske køretøjer forsynes 100 % med elektricitet fra vindmøller. Bilfirmaer anvender Gotland Ring til at lancere nye miljøteknologier og miljøvenlige biler. Der udvikles et eksperimenterende »smart energi og vejsystem«. Links: www.gotlandring.com og www.worldecologicalforum.com

Foto: Alec Artho Havrén

Nationalparker, World Heritage Sites og andre beskyttede områder

Udpegning af beskyttede naturområder øger områdernes attraktionskraft og synlighed. Sverige, Finland, Norge, Island og Grønland har meget lange traditioner for nationalparker, mens Danmark fik sin første i 2008. Fraregnet Grønlands meget store nationalpark er arealet af nationalparker i det øvrige Norden fordoblet siden år 2000. Norden har desuden 33 steder på UNESCOs liste over verdensarvsområder, og omkring 32 nye kandidater på vej. Geoparker er også i fremgang, og nye potentialer ligger bl.a. i nattehimmelparker og det nordlige Nordens unikke naturfænomener i form af nordlys, polarnætter og midnatssol. Forskellige certificeringer kan anvendes som redskab for balance mellem beskyttelse og turismens benyttelse.

Foto: Erik Dam, www.vadehavsprojektet.dk

Oplevelsesøkonomi i og omkring Nationalpark Vadehavet

Et samarbejdsprojekt omkring Nationalpark Vadehavet søger at udvikle oplevelsesøkonomien og turismen. Turistcheferne i 5 kommuner samarbejder med 40 aktører om udvikling af én fælles destination og konkrete oplevelsesprodukter for at styrke områdets konkurrenceevne og beskæftigelse. Udviklingsarbejdet forankres i »Destination Sydvestjylland«, en nyoprettede »Destination Management Organisation« (DMO).

Links: www.vadehavsprojektet.dk, www.sydvestjylland.com og http://www.vadehavsprojektet.dk/filer/2010_folder_DMO.pdf og <http://vadehavsprojektet.dk/nyhed.asp?id=147>

Naturarven som værdiskaber

Program »Naturarven som Værdiskaber« skal synliggøre naturområderne som en ressource og udvikle naturoplevelsespro-

Foto: Inga Dansberg

dukter i et samspil mellem lokale turist turismevirksomheder, lokalsamfund, forvaltningsmyndigheder og vidensinstitutioner. Det bidrager til produktudvikling ved at skabe naturoplevelser, støtte kurser, idéudvikling og netværk for erhvervsudviklere og guider. Der er igangsat 15 projekter i programmet.
Link: www.dirn.no/naturarven/

Foto: Carsten Egevang

Ilulissat Isfjord – et Verdensarvsområde der benyttes og beskyttes.

Ilulissat Isfjord blev i 2004 Verdensarvsområde, og det øgede besøgspresset forvaltes bl.a. gennem en forvaltningsplan. Isfjordskontoret arbejder målbevidst for at opnå en bæredygtig turisme gennem en fornuftig afvejning mellem benyttelse og beskyttelse. Forvaltningsplanen er udviklet i et kontinuerligt samråd med Ilulissats befolkning. Der er udviklet faciliteter og informationsmateriale omkring Ilulissat Isfjord. Link: www.kangia.gl

The Rise of Systematic Biology – kandidat til Verdensarvslisten

Svenskeren Carl von Linné har haft stor betydning for den systematiske biologis opståen. Observationerne af planter og dyr fra hele verden blev dels udført af Linné selv og gennem hans stort internationale netværk. Denne kulturarv er nu kandidat til optagelse på Unescos Verdensarvsliste og omfatter 12 kulturlandskaber i 8 lande, heraf 4 svenske områder. De øvrige 8 områder ligger i Australien, Frankrig, Japan, Holland, Sydafrika, UK og USA. Links: whc.unesco.org/en/tentativelists/5491/, www.lansstyrelsen.se/uppsala/Sv/djur-och-natur/skyddad-natur/varldsarv, www.botan.uu.se, www.linnaeus.uu.se, www.hammarby.uu.se og www.linneuppsala.se/

Illustration: Jonas Lundin

Gamle Rauma varemærke og produkter

Gamle Rauma er en World Heritage by i Finland, der i 1991 kom på Unescos Verdesarvsliste som et fremstående eksempel på en levende og velbevaret nordisk by med træbygninger. I 1999 var der en konkurrence om at skabe et varemærke, som blev registreret og nu ejes af Gamle Raumas Fond. En række produkter sælges under dette varemærke, og størstedelen af indtægterne går til bevarelse af byen. Målet er at udvide antallet af produkter under dette varemærke. (Logo: Old Rauma Foundation). Links: www.rauma.fi og www.visitrauma.fi

Katla Geopark project, Island

Katla Geopark søger om optagelse i det europæiske netværk af geoparker, med fokus på vulkanerne som en ressource for udvikling af geoturisme. Der findes allerede to geoparker i Norge og en i Finland. European Geoparks Network består af 43 områder, der samarbejder om at beskytte og værdsætte deres geologiske arv gennem en integreret og bæredygtig udvikling. Netværket støtter bl.a. udvikling, uddannelse m.m., og afholder konferencer om geoparker. Der er også et Global Network of National Geoparks med ca. 77 medlemmer i 25 lande. Links: www.katlageopark.is, www.ruv.is/katla, www.europeangeoparks.org og www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/earth-sciences/geoparks

Foto: Kakslauttanen, Finland

Nattehimmelparker – et potentiale i Norden?

Nattehimmelparker er populære i udlandet, men der findes ingen i Norden, selvom her er store områder med meget få beboere og mørk nattehimmel. International Dark Sky Association (IDA) har et program for beskyttelse af nattehimmelen og har etableret nattehimmelparker (Dark Sky Parks) rundt i verden, som opfylder en række kriterier. Starlight Initiative (IAC) har etableret stjernelysbeskyttede områder (Starlight Reserves) og udviklet guidelines for disse i samarbejde med bl.a. UNESCO-World Heritage Centre (Initiative Astronomy and World Heritage). Links: www.darksky.org, www.starlight2007net.org og www.astronomicalheritage.org

Nordlys som turistattraktion

Mange nordlysturismeoplevelser er allerede udviklet i Norden. Især asiatiske turister kommer for at opleve nordlys.

- Bl.a. tilbyder Hurtigruten nordlys-cruises
- som »Jakten på Lyset«. Rejseformidleren Nordic Visitor udbyder omkring 60 forskellige nordlysture i Norden. I Abisko i Nordsverige er skisportsstedets restaurant ombygget til »Aurora Sky Station«, og bl.a. japanske turister tager op med skiliften om aftenen og ser på nordlys.
- Dette bidrager til sæsonforlængelse. Nordlys er ligesom midnatssol og polarnætter særlige naturfænomener, som tiltrækker turister til Nordens nordligste egne.
- Links: www.auroraskystation.se, www.nordicvisitor.com og www.hurtigruten.no/Norge/Reiser/Temareiser/Hunting-the-light/

Europarc certificering

- Europarc-organisationen »Federation of Nature and National Parks of Europe« har bl.a. et European Charter for Sustainable Tourism in Protected Areas med en certificeringsordning med fokus på turisme.
- Charteret er et praktisk management red-

Foto: Kakslauttanen, Finland

skab, der hjælper de beskyttede områder med bæredygtig udvikling og forvaltning af turisme under hensyntagen til miljøet, lokalbefolkningen og det lokale turisthverv. Charteret har bl.a. en værktøjskasse med strategiske redskaber med principper, metoder og en tjekliste, som de beskyttede områder kan arbejde med. Af de p.t. 78 områder med Europarc certificering er to finske og en norsk, og der er et dansk område blandt de ca. 31 kandidatområder. Links: www.european-charter.org

Koli Nationalpark:

www.luontoon.fi/page.asp?Section=6834

Syöte Nationalpark:

www.luontoon.fi/page.asp?Section=5340

Dovrefjell-Sundalsfjella Nationalpark:

www.dovrefjellradet.no

Maribosøerne Naturpark:

www.naturparkmaribo.dk

Pan Parks certificering af vilde naturområder i relation til turisme

Pan Parks er et certificeringssystem under WCPA (World Commission on Protected Areas). De 5 Pan Park principper omhandler vilde naturområder (wilderness), sociale, økonomiske og kulturelle aspekter. Disse sikrer en høj standard i forvaltningen af både beskyttelsen, bæredygtig udvikling, og tilstedeværelsen af vilde naturområder uden menneskelig indflydelse. En uafhængig tredjepart verificerer og proceduren omfatter tre elementer: det beskyttede område, dets bæredygtige turisme strategi og lokale erhvervspartnerne. Certificeringen er især rettet mod vilde naturområder. Af de p.t. 11 Pan Park certificerede områder, ligger de 3 i Norden.

Links: www.panparks.org

Fulufjället Nationalpark:

www.fulufjallet.se

Oulanka Nationalpark:

www.luontoon.fi/page.asp?Section=4984

Archipelago Nationalpark:

www.luontoon.fi/page.asp?Section=5300

Snaefellsjokull halvø og Nationalpark certificeret med Earth Check i Island

Snaefellsjokull National Park og fem byer på Snaefellsnes halvøen er certificeret med Earth Check. Certificeringsprocessen har hjulpet med at gennemføre handlingsplanerne, nå målene og givet bedre kvalitetskontrol af forskellige miljøaspekter. Certificeringen har øget beboernes stolthed over deres omgivende miljø, givet større troværdighed af miljøarbejdet og styrket markedsføringen. Earth Check har certificeret over 1000 medlemmer i 60 lande. Certificeringen omfatter mange typer operatører, og de årlige målinger verificeres af en tredjepart. Certificeringen giver adgang til en række værktøjer til miljømålinger, risikovurdering, kommunikation, politikskabeloner, indikatorer, netværk m.m.

Links: www.nesvottun.is og

www.earthcheck.org

Foto: Theódóra Matthíasdóttir

Dyrelivsturisme

De nordiske lande rummer et rigt dyreliv både til lands og til vands. Store havpattedyr, et rigt fugleliv, ulve og bjørne er blot nogle af de dyr, der har stor tiltrækningskraft på turister. Traditionelle erhverv som fiskeri og hvalfangst er gået meget tilbage, men en række lokalsamfund har i stedet opbygget en forretning på at fremvise dyr til turister. Samarbejder mellem aktører, myndigheder og forskningsinstitutioner om dyrelivsturisme viser gode resultater. Nye formidlingsteknologier øger turisternes muligheder for dyreobservationer. Også jagt- og fisketurisme er i vækst og revitaliserer små lokalsamfund. Potentialet i dyreturisme er stort, men skal afbalanceres med beskyttelsen, der er fastlagt i nationale og internationale konventioner. Mærkningsordninger kan bidrage.

Foto: H. Vargas

Moskussafari ved Kangerlussuaq

Området ved lufthavnen i Kangerlussuaq i Vestgrønland er et af de bedste steder i verden at opleve moskusokser, og moskussafarierne er blevet en klassiker for turister, der besøger eller er i transit i området. På moskussafarierne kører turisterne ud i naturen til steder, hvor moskusokserne bedst kan observeres. Turene er guidede, tager nogle timer, og turisterne hører om moskusoksen og dens levevis i Grønland m.m.
Links: www.northsafari.com
www.greenland.com/da/things-to-do/naturoplevelser/moskussafari.aspx
www.wogac.com/da/udflugter/kangerlussuaq/moskussafari

Bjørneture – Vargas Vildmarkslodge i Sverige

Flere steder i Norden udbydes bjørneture, bl.a. Vargas Vildmarkslodge. Bjørneturene foregår fra et komfortabelt skjul, hvor man kan studere og fotografere bjørnene på nært hold. Gæsterne får hvert sit vindue med en specialdesignet luge til kameraet. Der serveres mad, overnattes og findes div. faciliteter. Sverige har 4 store og karismatiske rovdyr: bjørne, ulve, los og jærv, men kun få

har set mulighederne i at etablere oplevelser omkring disse. Vargas Vildmarkslodge er certificeret med Naturens Bästa, Den Grønne Nøgle og vandt i 2010 »Grand Travel Award« som »The Ecotourism Company of The Year«.
Link: www.swedenwildlife.se

Ulvesporing – Turgleder

Turgleder var den første turismevirksomhed i Norge, som udviklede et oplevelsesprodukt med vild ulv som tema. Formålet var at skabe et stærkt signalprodukt og formidle kundskab om en meget kontroversiel art, som er omgivet af manglende forståelse og myter. På de guidede ture følger man spor efter vilde ulve og får viden om den skandinaviske ulv, dens miljø, fødekæde, konflikter og forvaltning. Ulveturene har skabt stor opmærksomhed. Erfaringen er, at naturbaseret turisme kan være med til at bevare naturværdier ved at de bliver »brugt« som oplevelser. Turgleder er certificeret med Norsk Økoturisme.
Link: http://turgleder.com/opplevelser_info_vinter1.php
www.nationen.no/rovdyr/article4266438.ece

Foto Maria Iversen

Tværnordisk projekt om dyrelivsturisme

»The Wild North« er et tværnordisk samarbejdsprojekt om dyrelivsturisme i 7 områder i Island, Grønland, Færøerne og Norge. Hovedformålet er at bidrage til en bæredygtig udvikling af dyrelivsturismen i yderområder i Norden og sikre grundlaget for aktiviteten, livsgrundlaget for de involverede og den langsigtede integritet af naturressourcerne. Deltagerne i projektet er turismevirksomheder der specialiserer i natur-baseret turisme og wildlife-turisme, officielle myndigheder og forskellige forskningsinstitutioner. Også turisterne bidrager til at monitorere dyrearterne som en del af oplevelsen.

Link: www.thewildnorth.org

Dyreoplevelser for alle – også med nattesynsudstyr

Naturbussen i Klosterheden, Danmark er et rullende naturformidlingscenter, der giver mulighed for dyreobservationer for alle inkl. gangbesværede. Bussen har specialdesignet teknisk udstyr som bl.a. et fjernbetjent digitalt filmkamera med kraftig zoomlinse, hvor optagelserne kan vises direkte på skærme inde i bussen og detaljer kan vises i forstørrelse. Bussen også lydudstyr og natobservationsudstyr så man kan opleve områdets bævere og andre nat-aktive dyr. En naturvejleder kører bussen og guider/fortæller på turen.

Link: www.naturstyrelsen.dk/

Natuoplevelser/Aktiv/Naturbussen

Bæredygtig jagtturisme – North Hunt projektet

Det internationale projekt »North Hunt« har undersøgt udviklingsmulighederne for bæredygtig jagtturisme, der kan skabe mere flersidige økonomisk aktiviteter i perifere regioner i Nordeuropa. I bl.a. Finland, Sverige og Island har projektet udviklet virksomhederne og det operationelle miljø omkring jagtturismen. Projektet har lavet træningsmaterialer, netværk og

- fælles regelsæt eller »brand« for aktiviteten.
- Projektet kombinerer praktisk udvikling, netværksdannelse og forskningsaktiviteter og fokuserer på alle tre aspekter af bæredygtighed (miljømæssig, økonomisk og social).
- Link: www.north-hunt.org

Fisketurisme i Nordnorge

- Havfiskeri er en hurtigt voksende form for turisme i Norge. Især i Nordnorge bidrager havfiskeri til revitalisering af de små kystsamfund. Det traditionelle erhvervsfiskeri fra mindre både har været i nedgang i de senere år. Der udbydes nu pakker med leje af hytte og båd i en eller to uger til rimelige priser, og disse populære lystfiskerlejre giver fisketurister en nem adgang til de kystnære norske farvande. Turisterne kommer mest fra de europæiske lande, Kina eller Japan.
- Links: www.visitnorway.com/en/Articles/Theme/What-to-do/Active-holiday/Fishing/Coast-and-deep-sea-fishing/
- Søg på Internettet på fx »sea angling Norway«, »fiskecamp Norge« eller »havfiske Norge«.

Digitalt lystfiskerkort

- Et interaktivt digitalt fiskekort giver sports- og lystfiskere i Nordjylland, Danmark et overblik over hvor og hvornår, de bedste fiskemuligheder er for over 100 forskellige fiskesteder fx børnevenlighed, strømforhold, tidsbestilling, brug af kajak eller flydering, bedste årstid osv. Det digitale fiskekort henvender sig både til garvede sports- og lystfiskere og til børnefamilier og turister, uden kendskab til fiskemulighederne i området. Kortet henviser til mange forskellige former for fiskeri, blandt andet kyst- og åfiskeri, put og take og havfiskeri fra turbåde. (Kort: VisitNordjylland)
- Link: www.visitnordjylland.dk/fiskekort

Kvalitetsmærkningsordning for lystfiskeri – Fishing Denmark

- Fishing Denmark er et kvalitetsmærke og netværk under AktivDanmark, der arbejder for at markedsføre, udvikle og kvalitetssikre mulighederne for lystfiskeri i Danmark.
- Medlemmer af Fishing Denmark skal leve op til en række kriterier og brancheorganisationer udfører kontrolbesøg. Det rekreative fiskeri i Danmark har samme værdi som det kommercielle dansk fiskeri og har potentiale for at tiltrække både udenlandske og danske fiskere. (Logo: AktivDanmark)
- Link: www.aktivdanmark.dk/fishing

Foto: Marcus Muuttola

Natur- og kulturformidling til turister samt storytelling

Natur- og kulturformidling og storytelling hører også med til de nye ferietrends. Oplevelserne bliver i stadigt højere grad formidlet via computer, mobiltelefon og gps m.m. Som modstykke er der også et marked for ikke-mediebaserede oplevelser med mulighed for dybere indlevelse, f.eks. ture med levende guide. I nogle tilfælde inddrages turister i formidlingen, f.eks. ved at de lever en uge i jernalderen og demonstrere dagligliv for de øvrige besøgende. Samtidig får de selv et indtryk af, hvordan det var at leve i den tid. Storytelling er blevet mere populært inden for turisme i de senere år. Det handler om at lytte, fortælle og reflektere over historier. Formidling kan øge læringen ved oplevelserne og tiltrække

Traditionelle erhverv, der er ved at forsvinde kan omdannes til levende formidlingssteder for turister og herved bevares kulturarven og håndværkstraditioner. Storytelling kan bruges som et middel til at udvikle og markedsføre nordiske turismedestinationer.

Foto: Ingjerd Tjelle

Selvguidede GPS-fugleture i Ekkerøy

Et GPS-baseret selvguidningssystem for fugle hjælper turister med at finde de gode fugleobservationssteder på Ekkerøy i Nordnorge. Det er udviklet af en økoturismebedrift i samarbejde med en fugleekspert. En række interessepunkter er graderet efter artsrigdom og artsindhold og har udførlig beskrivelse af hvilke fugle man kan forvente, samt hvilken strategi man skal vælge for at have størst chance for at få held med fugleobservationerne.

Link: www.visitekkeroy.no

Put Danmark i Lommen

- Put Danmark i Lommen er innovativ natur-
- formidling via mobiltelefonen. Ved formid-
- lingsposter kan man via Bluetooth-teknolo-
- gien gratis hente film til sin mobiltelefon.
- Filmene varer ca. et minut og fortæller om
- naturen og kulturhistorien på en ny måde.
- Filmene skifter efter årstiden og kan gem-
- mes og tages med hjem og vises til venner
- og familie. Formidlingen når ud til en bred
- målgruppe og pirrer nysgerrigheden til
- selv at gå på opdagelse i naturen, og det er
- gratis for brugeren.
- Link: www.putdanmarkilommen.dk

Foto: Karl-Petter Åkesson

Nye medier til stimulering af unges naturoplevelser

Det tværnordiske projekt Youth Spaces and the Alpine Tundra Regions (YOUSAT) har udviklet og afprøvet en ny teknologi for interaktiv natur-baseret turisme og friluftsoplevelser rettet mod unge. Det omfatter bl.a. udendørs spil og applikationer rettet specielt mod de unge turister. Moderne »hardware« som mobiltelefoner, digitalkameraer m.m. kombineres med fysisk oplevelse af landskabet, interaktive kort, spil og opgaver, GPS positionering og sociale web-publiceringsplatforme giver mulighed for digitale stier og deling af oplevelser med det samme. Projektet har haft stor brugerinddragelse.

Links: www.sics.se/projects/yousat og www.sics.se/projects/yousat/downloads

Geocenter Møn

GeoCenter Møns Klint i Danmark er Nord-europas mest moderne formidlingscenter om geologi og natur. Indendørs findes 1400 m² interaktiv udstilling, hvor den nyeste teknologi bringer de besøgende ud på en 70 mio. år lang tidsrejse. Udendørs formidles natur og geologi på over 1000 guidede ture i sommer-halvåret. Her er guidede vandreture, løbeture, MTBture og klatreaktiviteter m.m. Den nytænkende og interaktiv formidling tiltrækker årligt ca. 70.000 besøgende. Det er vigtigt hvert år at præsentere nye oplevelser.

Links: www.moensklint.dk og www.jordihovedet.dk

Filosofitur i fjeldet – Hardangervidda Fjellguidning

Den guidede tur i naturen kan formidle mange emner som fx denne filosofitur, der går til den kendte økosof og klatrer Arne Næss hytte og videre til »Tvergastein«. Her deler deltagerne tanker, og stiller de eksistentielle spørgsmål. På turen lærer man at leve langsomt. Erfaringen er at mennesker ønsker og trænger til stilhed og eftertanke i vores stressede hverdag og at sjælen finder ro i fjeldet. Turen udbydes af den økoturisme-certificerede Hardangervidda Fjellguidning, Norge. Link: www.fjellguiding.no

Economusee – traditionelle håndværk som turistattraktioner

Projektet »Economusee in Northern Europe« inddrager Norge, Færøerne, Island, Grønland og Sverige. Et Economusee er en aktiv håndværkervirksomhed, som omdannes til et privat drevet besøgscenter efter en succesfuld canadisk model. Formålet er at styrke profilen og statussen af traditionelle erhverv og synliggøre kulturarven og de håndværksmæssige traditioner samt skabe interessante kulturoplevelsestilbud for turister og styrke de deltagende virksomheders indtjening. Der er etableret over 55 eksempelvis virksomheder.

Link: www.economusee.no

Foto: Olga Biskopstø

Foto: Jesper Rønn Kristiansen

Foto: Olga Biskopsto

Tørvetur til Svínoy, Færøerne

»Tørveturen på Svínoy« formidler viden om natur og kultur. Turen er et samarbejde mellem North Adventures og beboere på øen Svínoy. Deltagerne sejler til øen og går ud på fjeldet, hvor bonden Eyðun skærer tørv og fortæller om tørveskæring og tørvens betydning på Færøerne. Øen har 55 beboere og er truet af affolkning. Tørveturene bringer besøgende til øen og skaber liv og omsætning, samt giver de besøgende en fin indsigt i traditionel færøsk levevis. Link: www.northadventures.fo/index.php?page=23

I Gøngehøvdingens fodspor – dansk-svensk kulturformidling

Projektet i Gøngehøvdingens fodspor er en dansk-svensk formidling af kulturhistorien. Det bygger på historien om Gøngehøvdingen og de steder han og hans snapphane

har været – en dansk/svensk Robin Hood historie i Østsjælland og Skåne. Resultatet er en brochure, som man kan køre efter og genoplive historien. Projektet kan inspirere andre områder i Norden til at finde deres »glemte« historier og genoplive dem i en turismemæssig sammenhæng. Projektet vandt i 2010 innovationsprisen. Link: www.osby.se/Documents/snapphane-folder-2010_lowres.pdf

Formidling af samisk kultur

Nutti Sámi Siida er et samisk økoturisme-firma i Jukkasjärvi, Lapland. Renerne, samisk kultur og samiske guider er kernen i firmaet. Turisterne får et dybt indblik i den samiske kultur og dens traditioner. De samiske guider viser den samiske klædedragt og beretter om det daglige liv inden for rendrift, om nomadelivet og om hvordan de varetager de gamle traditioner. Flere af turene er mærket med Naturens Bäste. Nutti Sámi Siida vandt i 2011 Grand travel Award og i 2010 Indigenous Tourism and Biodiversity Website Award. Link: www.nutti.se

Digitale fortællinger om kulturarv

Digitale fortællinger giver let adgang til beretninger om kulturarven via web og iphone. Brugere inddrages aktivt. Kulturarvsstyrelsen i Danmark lancerede i 2010 websitet »1001 fortællinger om Danmark«, der formidler 1001 danske kultursteder til danske og udenlandske turister. Norge og Sverige har lignende brugerinddragende kulturarvs-projekter. De tre nordiske kulturarvsinstitutioner overvejer en fælles digital platform målrettet turister i Norden »Nordiske fortællinger.« Links: www.1001fortaellinger.dk, www.digitaltfortalt.no og www.platsr.se

Levendegørelse med turister som del af formidlingen

Flere danske museer anvender turister som formidlere. I Dejbjerg Jernalder bor udvalgte tyske turistfamilier i museets jernalder-landsby, hvor de demonstrerer håndværk og dagligliv for de besøgende, der ofte også er turister. Familiernes indlevelse i tidsperioden og får en speciel ferieoplevelse, mens

Foto: Peter Sten Hansen

Foto: Berit Kaee

levendegørelsen øger de besøgendes oplevelser. Det er en sprogmæssig fordel med tysktalende formidlere, da Vestjylland har mange tyske turister.

Link: www.levendehistorie.dk/index.php?option=com_content&view=article&id=40&Itemid=38

Levende beretninger på Norrbyskärs Museum

Norrbyskärs Museum i Sverige lægger stor vægt på fortællingerne til de besøgende og søger at udvikle fortællekunsten. Museum anvender fortællende guider, der levendegør historien iført tidstypiske beklædning og udvikler deres fortælling i dialog med de besøgende. Hvert år deltager de i kurser i fortællekunst i samarbejde med bl.a. skuespillere.

Link: www.norrbyskar.se

Storytelling som et redskab til destinationsudvikling

Et tværnordisk projekt Storytelling and Destination Development har belyst mulighederne og begrænsningerne ved at anvende storytelling som et middel til at udvikle og markedsføre nordiske turismestinationer. Projektet har analyseret 5 nordiske caseområder med storytelling

- The Settlement Centre of Iceland i Borgarnes, en Neanderthal Ulvehule i Finland, en middelalderfestival i Norge, en skaldyrsfestival i Sverige og Limfjordsfortællinger i Danmark. Projektet kommer med en række konklusioner og anbefalinger i en rapport. (Foto: Jonas Ingman).
- Links: www.nordicinnovation.org/Publications/storytelling-and-destination-development, www.landnam.is, www.susiluola.fi, www.visitmiddellalderdalen.no, www.westsweden.com og www.visitlimfjorden.com

Turistoplevelser i en magisk parallelverden

- Noorhjem er en magisk parallelverden i Nordjylland, Danmark, hvor storytelling skaber nye spændende oplevelser for især de 8-14 årige turister med den uundværlige mobiltelefon i hånden. På 32 lokaliteter i Nordjylland er der opstillet poster med en aktiveringskode, og deltagerne får en lille historie hvert sted. Noorhjem markedsføres af turistbureauer og attraktioner i Nordjylland med 10 samlekort, som fortæller hvordan man kommer i gang med spillet. (Foto: VisitNordjylland)
- Links: www.noorhjem.dk og www.visitnordjylland.dk

Oplevelsesbanken Aktiv Nordjylland

- De mange formidlede oplevelser skal også lanceres. Oplevelsesbanken Aktiv Nordjylland er et samarbejde mellem 36 små udbydere af aktive naturoplevelser i region Nordjylland, Danmark om erfaringsudveksling netværksdannelse og synliggørelse af produkter under brandet »Oplevelsesbanken Aktiv Nordjylland« samt udvikling af nye oplevelser. Det er nu videreført som en on-line »Oplevelsesbooking«, hvor turister let kan finde, booke og købe oplevelser på ét samlet netsted.
- Link: www.aktivnordjylland.dk

Ekstrem sport og udfordringsaktiviteter i naturen

Norden har gode rammer for udfordringsaktiviteter og ekstrem sport. Vilde floder til rafting, strande til windsurfing, is til bræklatring m.m. Dertil kommer menneskeskabte udfordringer som f.eks. trætop-klatringsbaner. Disse typer aktiviteter handler bl.a. om at overskride egne grænser og løbe en vis risiko.

Deltagerne i ekstrem sport er en ret lille og meget selvorganiseret gruppe. Det store potentiale ligger i den meget større og voksende gruppe, der dyrker udfordringsaktiviteter i naturen på et mindre ekstremt niveau og har brug for mere trygge rammer.

Lokalområder kan bruge udfordringsaktiviteter som redskab til regional udvikling, hvis de rette naturbetingelser og dedikerede sportsudøvere er til stede.

Foto: Raphael Thiebavt

Ekstrem sportveko i Voss

Ekstrem sportveko tiltrækker årligt ca. 1200 ekstrem sportudøvere fra 20-30 land og ca. 10.000 besøgende til Voss i en uge. På sports- og musikfestivalen konkurreres indenfor bl.a. kajak, rafting, mtb-bmx, kiting, skydiving, paragliding, hanggliding, multisport, freeride, big air, climbing, BASE and longboarding. Ikke-eksperter kan prøve ekstrem sportaktiviteter under trygge rammer.

Link: www.ekstrem sportveko.com

Surferkolonien Cold Hawaii

Udfordringsaktiviteter kan bruges som udviklingsredskab for yderområder. Landsbyen Klitmøller, Danmark blev i 1980'erne opdaget af surfere, der begyndte at bosætte sig. Stedet er nu kendt som »Cold Hawaii«. Landsbyen trives og vokser midt i et område af afvandring og nedgang. Der er lavet en masterplan for surfing i området. I 2010 afholdtes Cold Hawaii PWA World Cup, og der arrangerer årligt en surf festi-

Foto: Cold Hawaii PWA World Cup

val »Surfjoint« med over 1000 deltagere fra hele Nordeuropa. Links: www.coldhawaii.eu, www.realdania.dk/Projekter/Byen/Mulighedernes+land/Artikel-klitmoeller.aspx#

Foto: Destination East Greenland

Lær at køre Hundeslæde i Østgrønland

Hundeslædeture er en populær turistaktivitet i Grønland. Men vil man udfordre sig selv, kan man lære selv at køre hundeslæde. Oplevelsen blev udviklet i 2005 af lokale fangere og Destination East Greenland. Turisterne kan erhverve et hundeslædekørekort på ca. 5 dage. Det er en innovativ videreudvikling af et traditionelt turistprodukt til et mere udfordringsorienteret oplevelsesprodukt.

Link: www.eastgreenland.com

CoastZone North Atlantic, Færøerne

CoastZone North Atlantic er et færøsk adventurefirma, som tilbyder oplevelses- og udfordringsaktiviteter til turister og virksomheder. Aktiviteterne omfatter bl.a. hajfiskeri, oplevelse af bagsiden af et 130 meter højt vandfald, vandreture, rapelling, hesteture, kajak, watercast i Atlanterhavet, og en udfordrende svævebane. Firmaet arbejder kun med lokale for at give så autentisk oplevelse af det færøske samfund som muligt.

Link: www.coastzone.fo

Adventure ture omkring indlandsisen i Grønland

Arctic Caving Adventure i Grønland udbyder ture indenfor bl.a. ekstremsport som klatring, rapelling, gletschervandring, isklatring og ture ned i huler i Indlandsisen. Når vinteren kommer, standser afsmeltningen af Indlandsisen og gletsjerne går ned de tunneller og huler i isen, der er dannet med smukke formationer og farver. Huleklatringsturen varer 6–7 dage inkl. et 2 dages forberedelseskursus.

Link: www.kangadventure.dk

Foto: Kim Michael Petersen

Foto: CoastZone North Atlantic

Foto: Sampo Tours

Isbryderture i den Botniske Bugt og arktiske farvande

Vinterudfordringer kan man bl.a. få ombord på den finske turist-isbryder Sampo, hvor turisterne kan hoppe ud med overlevelseshjelm i det iskolde vand. Efter dåben får de et diplom. Sampo opererer i den Botniske Bugt og har efter 30 år som isbryder fået nyt liv som turistbåd, der skaber spændende vinteroplevelser for turister. Skal der være mere ekstremt kan man tage til Nordpolen ombord på en atomdrevet ubåd.

Links: www.sampotours.com og www.quarkexpeditions.com/arctic-expeditions/north-pole-cruise-ultimate-arctic-adventure/overview

Trætopklatringsbaner, Danmark

Ikke alle nordiske områder har naturgivne udfordringsmuligheder. Men fx trætopklatringsbaner kan skabe udfordringsaktiviteter i et almindeligt skovområde og tiltrække mange besøgende. Kragerup Gods har etableret en omfattende aktivitetspark med 57 forskellige udfordringer på 4 baner med forskellig sværhedsgrad 5-30 meter oppe i træerne. Kragerup Go High kan besøges som en oplevelse i sig selv, eller som en teambuildingoplevelse som del af godsets hotel og konferencevirksomhed. Link: www.kragerup.dk

Foto: Birgitte Dinesen

Dykning i kontinentalsprækken i Island

Dykning i kontinentalsprækken Silfra midt på Þingvellir i Island er på top 10 over verdens bedste dykkersteder. Dykningen foregår i selve sprækken mellem den europæiske og den amerikanske kontinentalplade. Snorkelture udbydes også i kombination med andre udfordringsaktiviteter som fx lavacaving. Der er forskellige udbydere bl.a. Arctic Adventures, et islandsk adventure- og aktivitetsfirma med fokus på økoturisme, som bl.a. køber CO₂-kvoter fra den islandske carbon-fond, når de bruger transport.

Links: www.adventures.is/Iceland og www.kolvidur.is

Foto: Arctic Adventures

Foto: Solvin Zankl

Snorkling med spækhuggere i Tysfjorden i Norge

Orca Tysfjord arrangerer spækhuggersafarier i Tysfjorden. Men de mere eventyrlystne turister kan også tage på en snorkeltur med spækhuggerne. Deltagerne får udleveret det nødvendige udstyr, men svømmefødder og kamera-

- blits benyttes ikke, da det kan forstyrre
- silden og spækhuggerne. De snorklende
- turister holder sig på overfladen, og
- oplever spækhuggerne i deres rette element under havoverfladen. Der lægges
- stor vægt på sikkerhed.
- Links: www.orca-tysfjord.no og
- www.tysfjord-turistsenter.no

Gastronomi og lokale fødevare-netværk som del af turismen

Fødevaresektoren er en af de mest betydningsfulde i Norden. Mange initiativer er i gang for at forny sektoren med fokus på nordiske smagsoplevelser. Det giver også nye muligheder i turismen. Præmierede restauranter med ny nordisk mad udgør et trækplaster i sig selv. Men måske mangler der tilbud til turister med lidt mindre eksklusive ønsker.

Fødevareproducenter samler sig i stadigt større enheder. Men samtidig blomstrer lokale nicheproduktioner. De bygger på høj kvalitet og er egnskarakteristiske. Producenterne kan ofte få bedre priser ved at sælge til turister frem for at levere råvarer til masseproduktion.

Madoplevelser kan også være omdrejningspunkt for ture i naturen, f.eks. vandreture mellem lokale producenter.

Programmet Ny Nordisk Mad

Det tværnordiske program Ny Nordisk Mad fokuserede på innovation inden for mad, turisme og oplevelsesindustrien. Formålet var at støtte en innovativ og konkurrencedygtig udvikling af fødevaresektoren baseret på Nordens forskellige råvarer, ingredienser og traditioner. Programmet var en stor succes, og det skal fortsætte i yderligere fire år med fokus på kommunikation. Det nordiske køkken skal synliggøres og brandes på kvaliteter og muligheder og have fokus på temaer som genressourcer, råvarer, turisme, kultur og helseaspekterne i det nordiske køkken.

Links: www.nordicinnovation.net/focus.cfm?id=1-4416-13, www.nynordiskmad.org

Fur Bryghus

Fur Bryghus har omdannet et nedlagt molerværk til et mikrobryggeri, der nu tiltrækker 40.000 turister årligt. Ideen var at skabe en unik virksomhed, der via brygning og salg af kvalitets-specialøl, ville gøre øen Fur kendt og at skabe en turistattraktion med vægt på en god mad

- og øl. Successen overstiger forventningerne,
- og bryggeriets øl sælges over hele landet, og
- bryghuset har 19 fuldtidsansatte. Der arrangeres bl.a. rundvisninger om ølproduktionen
- og husets historie for grupper og afholdes forskellige arrangementer.
- Link: www.furbryghus.dk

Nordatlantiske delikatesser

- Det tværnordiske projekt Nordatlantiske
- Delikatesser har som mål at skabe, markedsføre og sælge kulinariske oplevelser til turisterhvervet fra henholdsvis Norge, Island, Færøerne og Grønland under et samlet brand.
- Projektet har nytolket traditionelle råvarer, som f.eks. kvan, tang, salt, klipfisk og gjort det til »trendy« råvarer. De første produkter er allerede på hylderne. Målgruppen er turistindustrien og hjemmemarkedet. Der er skabt en fælles nordatlantisk profil og koncept for formidling af den gode historie knyttet til delikatesserne, så turisterne også køber en personlig og lokal historie med sig hjem.
- Links: www.skaldnorge.no/norsk/om_nordic_delights, www.nora.no/files/13/20100831114643544.pdf

Foto: Olga Biskopstø

Fotokollage: Agathe Devisme/Ipiutaq graphic design

Gastronomiske oplevelser i Grønland

På Ipiutaq besøgsgård i det sydlige Grønland, kan turister opleve spændende fransk-grønlandsk gourmetmad lavet af lokale råvarer. Værtsparet renoverer en fårefarm og har siden 2007 haft sommergæster, der bor og spiser på gården og tager på ture i omegnen, hvor der er fine vandre- og fiskemuligheder. Ipiutaq besøgsgård er et fint eksempel på kombinationen af landbrug og turisme i Grønland, og på at gastronomiske oplevelser er et godt redskab til kulturudveksling.
Link: www.ipiutaq.gl

Madsafari – madoplevelser i natur

Matsafari er en norsk turismevirksomhed, der tager turister ud på kulinariske oplevelsere og madkurser i naturen, hvor der tilberedes mad af lokale råvarer. Virksom-

- heden skræddersyr ture samt teambuilding
- hele året. Turene indeholder god mad og
- drikke, men har stor vægt på naturoplevel-
- ser, og gerne i kombination med høj fysisk
- aktivitet. Virksomheden er certificeret med
- Norsk Økoturisme. .
- Link: www.matsafari.no

Madvandring på Öland, Sverige

- Öland har med succes satset på produktion
- af lokale fødevarer og specialiteter. Øen
- har et fødevarenetværk og afholder store
- fødevarefestivaler som Skördafesten.
- Herudover udbydes særlige madvandringer,
- hvor turister vandrer rundt og oplever
- produktionen og det landskab, der danner
- rammen om råvarerne. De guidede ture
- indeholder naturligvis også smagsprøver.
- Links: www.bikeisland.se under matvandringer

Foto: Arne Hatløy

Foto: Karin Westberg

Foto: Brändö Konferens

Middag på isen

Madoplevelser kan iscenesættes som en helt speciel oplevelse ud over det kulinariske. »Dinner on Ice« arrangeres på isen i Bottenviken. Gæsterne ankommer over isen, hvor levende lys viser vejen til opstillede telte. Her serveres en treretters gourmetmiddag med nordlige råvarer. Middagene kan bookes af grupper på 20–200 personer, og arrangementet tager ca. tre timer. Sæsonen er fra ca. midt i januar til april. Ideen opstod ud fra behov for at have en speciel galla-middag for incentive-grupper.

For mere information: www.dinneronice.se

HANEN – et norsk netværk for bygdeturisme, gårdmad og indlandsfiskeri

HANEN er en landsdækkende branche- og markedsorganisation for virksomheder inden for bygdeturisme, gårdmad og indlandsfiskeri i Norge. Netværket fokuserer

- på fødevarer, overnatningssteder og
- oplevelser og forvalter bl.a. kvalitetsmærket »Gardsmathanen«. HANENs rejseruter
- hjælper bl.a. turister med rejsebeskrivelser, kort og GPS-koordinater, så de
- kan tage ud og opleve stederne og smage produkterne.

Links: www.hanen.no og HANENs reiseruter

Fødevarer i Eyjafjördur i Island

- Det islandske fødevarer-netværk i Eyjafjördur har været forbillede for udviklingen
- af andre fødevarer-netværk i Island. Det er forankret i områdets kulturelle og historiske betydning for fødevarerproduktionen
- og produkter af høj kvalitet. Netværket har udviklet et innovationssystem inspireret af
- »Slow Food«-bevægelsen. Det afholder en populær lokal fødevarerfestival hvert andet
- år. Ligeledes udbydes bl.a. en 7-timers fødevarer- og gourmettur i lokalområdet.

Link:

<http://localfood.is/english/>,
www.rmfi.is/19thnordicsymposium/24september2010/S%C3%B3lheimar%2024.09/S%C3%B3lheimar%20session%2013.30-15.30/Gestsson,%20H.pdf

Kvalitetsmærkningsordning for

gastronomi – Gastronomy Denmark

- Gastronomy Denmark er en kvalitetsmærkeordning, som arbejder for at synliggøre gastronomiske oplevelser i Danmark over for danske og udenlandske turister. Gastronomy Denmark har p.t. 56 medlemmer
- inden for hoteller og kroer, restauranter, konference- og mødesteder med kvalitetsmærkede restauranter. Der er en række
- kriterier for medlemmerne om bl.a. lokale råvarer, faglig uddannelse af køkkenpersonalet, fødevarerhygiejne, information til gæsterne m.m.

Link: www.aktivdanmark.dk/gastronomy

Foto: Roar Werner Vangsnes

Foto: Arktisk Menu

Arktisk Menu

Arktisk Meny er et netværk som består af 45 spisesteder i Nord-Norge og på Svalbard. Alle spisestedene har fokus på lokal mad og serverer de bedste råvarer ud fra årstiden. Arktisk Meny arrangerer en række madfaglige kurser samt deltager på messer og profileringsarrangementer. Filosofien er, at maden er en vigtig del af rejsen. I markedsføring af Nord-Norge har arktiske råvarer og kogekunst en central rolle. Arktisk Meny arbejder også med produktudvikling for råvareproducenter og leverandører i Nord-Norge.

Link: www.arktiskmeny.no

Taste of Finland netværk – regionale finske restauranter

Netværket »Taste of Finland« opstod fra HelsinkiMenu, der blev igangsat som del af et »Capital of Culture 2000« projekt. Projektets formål var at fremhæve finsk mad og introducere finske høj kvalitets ingredienser og kokkenes ekspertise. Siden 2000 har ideen bredt sig til andre byer med specielle menuer samt regionale menuer. Der er nu ca. 59 restauranter med i netværket, der er mærket med et fælles logo. Turisterne er meget interesserede i disse restauranter og menuer.

Link: www.tasteoffinland.fi

Foto: Taste of Finland

Kunst og kultur

Symbiosen mellem kunst og turisme er gammel, og i Norden findes mange lokalsamfund, der bruger kunst og kunsthåndværk i en aktiv udvikling af turismen. Nogle turistområder tiltrækker en del kunstnere – eller omvendt. Det giver kunstnerne gode afsætningsmuligheder og muligheder for fælles arrangementer.

En ny aktivitet er besøg på steder, hvor bøger eller film foregår. Desuden kan indspilning af film have stor markedsføringseffekt. Andre steder integreres historie, folkesagn, sagaer i turismen. Turisternes interesse vurderes at være stigende, og måske ligger der et potentiale i den nordiske mytologi.

Satsninger på kultur kan være med til at forny kulturarven og bidrage til social bæredygtighed og bedre økonomi lokalt. Mærkningsordninger sikrer ægthed og bæredygtig handel.

Foto: Leena Venho

Kunstnerlandsbyen Fiskars i Finland

Fiskars har omdannet en landsby med nedlagt jernindustri til et centrum for finsk design, kunst og industrielt design med over 100 udøvende kunstnere og kunsthåndværkere. Fiskars har konferencenter, hoteller, restauranter, butikker og udstillinger, der årligt tiltrækker ca. 150.000 turister, men er samtidig et, velfungerende lokalsamfund. Bæredygtighed (miljømæssig, økonomisk, kulturel og social) er et ledende tema i landsbyens udvikling. Fiskars fik i 2007 en international pris »The Royal Destination Award for Sustainable Tourism« for sin mangfoldige og innovative indsats for udvikling af bæredygtig turisme.

Link: <http://www.fiskarsvillage.fi/sv/>

Kunstrunden i Ystad eller Skåne

Kunstrunder er blevet en klassisk påske-tradition især i Sydsverige, hvor kunstnere og kunsthåndværkere holder åbent hus i atelierer og værksteder. Kunstrunderne i Skåne er de største og mest omfattende. Samtidig åbner hoteller m.m. for en ny sæson, og tilbyder særlige »Konstpaket«. Kunstrunderne styrker både turismen og kunstnernes omsætning og bidrager til lokalsamfundene.

Links: www.ksvkunst.se, www.oskg.nu,
www.vskg.se, www.konstrundan.nu,
www.konstrundan.com,
www.linderodsasensturism.se,
www.oppnasinnen.org

Kunstnerferie – Saksala ArtRadius i Haukivuori, Finland

Det internationale kunstcenter Saksala ArtRadius arrangerer kunstkurser, symposier, kunstnere der bor i centeret, udstillinger og har en skovlabrynt, museum, skulpturpark, atelierer og arbejdsværksteder. Kunstcenteret tilbyder sommerophold og over 90 % er udenlandske besøgende og kunstnere fra hele verden. Under kunstnerferien kan man deltage i forskellige kunstkurser som maleri, tegning og trykning og have intensive naturoplevelser. Især kunstcentrets internationale netværk samt brug af sociale medier tiltrækker mange og styrker landsby og området turistmæssigt. Link: www.saksala.org

Filmturisme på Sydfyn co-branding

Sydfyn i Danmark lancerede få dage efter, at Susanne Biers film »Hævnen« vandt en Oscar i Hollywood, en co-branding af turistoplevelser baseret på filmen. Der er lavet en DVD om Sydfyns herligheder, som et turismefremstød rettet mod det tyske marked i et samarbejde mellem Syddansk Turisme, Film Fyn og en tysk filmdistributør. Denne co-branding omfatter også at filmplakater i Nordtyskland laver reklame for Sydfyn. Lokalområdet søger nu at tiltrække flere filmoptagelser samt skabe oplevelser for filmturister. Link: www.filmturist.dk

Foto: www.filmturist.dk

Krimiturisme i Ystad

I Ystad i Sydsverige blomstrer krimiturismen baseret på bl.a. Henning Mankells Wallander bøger og efterfølgende filmatiseringer. Turistkontoret udbyder guidede »Wallander-ture« på svensk, engelsk eller tysk. Guidede gåture for grupper arrangeret af Guidpoolen. Wallanderture i Frivilliga Bergningscorpens veteranbrandbil tager turisterne rundt til Wallandersteder i byen. Også Ystads Filmmuseum, Cineteket har guidede ture om, hvordan man indspiller en film. Film er blevet en stor turisattraktion i den lille svenske by.

Foto: Hans Lange

Links: citybreak.skane.com/content/i-kurt-wallanders-spar-o, www.ystadsfbc.se, www.guidepoolen.se og www.ystad.se/cineteket

Kunsthåndværk som souvenirs – Sagamuseet i Reykjavik

Sagamuseet lægger stor vægt på autenticiteten i udstillingerne og klædedragter, våben og hverdagsting er genskabt ved at bruge de oprindelige metoder og er kopier af genstande, der er fundet. Museets butik sælger kunsthåndværk lavet efter traditionelle metoder fx glasting, perler, smykker, tøj, sjaler, hatte, sko og meget mere. Besøgende kan også købe kopier af sider fra de gamle sagaer, der oprindeligt blev skrevet på koskind. Anvendelsen af traditionelle håndværksteknikker til souvenirs til turister gør dem mere autentiske og bidrager til at holde de gamle teknikker i live. Link: www.sagamuseum.is

Duodji-mærket – ægthedsmærkning af samisk håndværk

Samisk håndværk – såmi duodji – er en ægthedsmærkning af håndlavede samiske produkter, som tøj, redskaber, husgeråd, fangstredskaber og udsmykning. Håndværkstraditionerne er lange og også i dag baseret på materialer fra naturen. Samisk håndværk er udført efter gamle traditioner og tilpasset nye teknikker og anvendelsesområder fra by til by. Flere og flere samiske håndværkere mærker sine produkter med duodjimærket – et bevis på at køberne efterspørger mærkede produkter og at håndværkerne finder det værd at anvende mærket.

Link: www.sameslojdstiftelsen.com/?p=33

CITES tilladelser til visse typer turistsouvenirs

Kunsthåndværk som fx tupilakker i Grønland er smukke åndefigurer udskåret i ben eller tand og er yderst populære souvenirs. Turisters hjembringelse af disse produkter kræver en CITES-tilladelse og for nogle lande er hjembringelse ikke tilladt. CITES står for »Convention on International Trade in Endangered Species of wild flora and fauna« og følger omfanget af handlen med visse truede eller delvist truede dyrearter. Målet er, kun at tillade en handel der er bæredygtig i forhold til planter og dyr. Link: www.cites.org

Festivaler og events

Antallet af festivaler og events vokser hastigt. De bruges typisk af lokalsamfund til at styrke deres identitet og samtidig tiltrække besøgende – gerne uden for sæsonen. Temaerne varierer og nogle festivaler tiltrækker mange besøgende og pressen til yderområder fordi temaet er helt specielt – fx sumpfodbold. Festivaler kræver et stort forarbejde og er nok mere noget, der skaber interesse for et område, end en indtægtskilde for turisterhvervet. Festivaler er ligeledes en miljømæssig udfordring, fordi mange mennesker er samlet i kort tid, men miljøvenlige festivaler er god inspiration for andre. Opsamling og udveksling af erfaringer sker bl.a. i projektet »Nordic Event Tourism Networks«.

Foto: Marius Fiskum

Den samiske Riddu Riddu festival

Den samiske Riddu Riddu festival i Norge er en af de mest betydningsfulde internationale urfolkfestivaler i Europa med over 12.000 deltagere. Festivalen har et bredt musik- og scenekunstprogram, ur-film, Årets Nordlige Folk, litteratur, børnefestival, ungdomscamp, kunstudstilling, kurser, seminarer, markedsområde m.m. Programmet for festivalen offentliggøres bl.a. på nettet. Riddu Riddu har 2 ansatte og ca 50 engagerede mennesker som arbejder hele året med planlægningen samt 300 frivillige under selve festivalen. Link: www.riddu.no

Tordenskiold dage i Frederikshavn

Tordenskiold dage i Frederikshavn er en flerdages levendegøres af en lokal og skandinavisk maritim kulturarvshistorie, omkring en af Skandinaviens mest kendte søofficerer Peter Wessel med op imod 1.000 frivillige og professionelle fra Danmark, Norge og Sverige, samt Færøerne. Projektet er vokset til i 2010 at blive nordisk og tiltrak 42.000 deltagere i Frederikshavn, 15.000 til Tordenskioldsdagen i Göteborg og 100.000 i Oslo. Tordenskiold dage har bidraget til omstilling af en kriseramt industriby til oplevelsesøkonomi og forbinder kultur, erhverv og turisme. Link: www.tordenskiold.dk

Ismusikfestival i Geilo Norge – æstetik, musik og natur i samspil

Ismusikfestivalen nær Geilo omfatter forskellige kunstneriske udtryk, som alle har en kobling til is: musik, dans, arkitektur, kunst, design, videokunst, skulpturer, smykker af is, foto og fotografier transponeret til is. Festivalen er siden 2006 blevet arrangeret af den økoturismecertificerede turismevirksomhed Høve Støtt. Den miljøvenlige drift er en central del af planlæg-

Foto: Jan Michael Madsen

Foto: Geilo Naturfoto v/ Bjørn Furuseth

ningen og forberedelserne af festivalen. Bl.a. er der gratis offentlig transport til festivalområdet fra Geilo.

Links: www.icefestival.no og www.hovestott.no

Vinterfestivaler på Svalbard

Vinteren på Svalbard er lang, mørk og meget kold (-20-30 grader). Men forskellige vinterfestivaler bidrager til at gøre vinterperioden til en oplevelse, opmuntre lokalsamfundets knap 3000 indbyggere og tiltrække turister. Dark Season Blues i oktober markerer, at vinteren er på vej. Kunstfestivalen KunstPause Svalbard i november markerer begyndelsen af polarnætterne. Polar Jazz er en 4-5 dages jazz festival i den mørkeste og koldeste tid i januar. Solfestuge ca. 8. marts markerer, at solen er vendt tilbage. Festivalerne synlig-

Foto: Reibo Reklame

- gør Svalbard og tiltrækker både turister,
- medier og tidligere fastboende.
- Links: www.polarjazz.no,
- www.svalbardblues.com,
- www.lokalstyre.no/Modules/theme.aspx?ObjectType=Article&ElementID=3521&Category.ID=867 og www.solfest.no

NICE projektet Nordic Event Tourism Networks

- Festivaler er vigtige for nordisk turisme og
- bidrager positivt til den lokale og regionale
- økonomi og kulturudvikling samt for-
- længer turistsæsonen. Men festivalerne
- har næsten alle de samme udfordringer
- omkring finansiering og management. Et
- tværnordisk projekt Nordic Event Tourism
- Networks indsamler og deler viden om
- event og festival management. Der er
- etableret vidensdelingsplatforme mellem
- festival managers i Norge, Sverige og Dan-
- mark, som er vigtige mentor-møder mellem
- festival arrangører og turismeforskere. Der
- er en on-line vidensbank om management
- emner, og en gps-baseret teknologi til
- kortlægning af gæsternes bevægelses- og
- adfærdsmønstre er testet og giver indsigt i
- festival hotspots og forbrugsmønstre.
- Links: www.nordicinnovation.org/Globa/_Publications/Reports/2011/201104_NICE_Tourism_summaryreport.pdf og
- www.dn.se/resor/gps-hittade-stillsamturistgrupp

Verdensmesterskabet i sumpfodbold

- Den innovative aktivitet sumpfodbold har
- hurtigt udviklet sig til en populær verdens-
- mesterskabs-event, der tiltrækker over
- 30.000 mennesker og international presse
- til en lille finsk by, Hyrnsalmi. Hvert år
- ankommer talrige TV-selskaber for at
- fortælle seere i hele verden om den skøre
- finske sport. Ideen blev skabt i 1998 og
- allerede i 2000 var der verdensmesterska-
- ber, og holdene står i kø for at være med.

Foto: Jussi Ovaskainen

Sump Rock festivalen samler spillere og tilskuere til aftenunderholdning. Verdensmesterskabet i sumpfodbold har en meget positiv effekt på turismen i hele Kainuu regionen. Link: www.swampsoccer.fi

Grottekoncert i Klæmintsgjógv, Færøerne

Grotten Klæmintsgjógv i Færøerne er ramme om de kendte Grottekoncerter, der spilles live af kendte færøske musikere. Den 400 m dybe og 70 m høje grotte har en helt særlig akustik og stemning, hvor naturens lyde som fuglestemmer og bølgeslag akkompagnerer musikken. Grotten kan kun nås fra søsiden, så musikere, mand-skab og turister sejler fra Tórshavn med træskibet Norðlýsið. Grottekoncerterne har haft besøg af mange statsoverhoveder og kongelige. Flere internationalt kendte musikere/og bands har spillet i grotten. Turene bookes via hoteller, rejsebureauer, turistinformationen og Norðlýsiðs hjemmeside.

Link: www.nordlysid.com/documents/00001.pdf

Green Footsteps – Roskilde Festivals miljøkampagne

Green Footsteps er den danske Roskilde Festivals miljøkampagne, der opfordrer festivalgæsterne til at handle med omtanke for miljøet før, under og efter festivalen. De mest miljøvenlige deltagere belønnes med bl.a. campingfordele. En fælles gratis cykeltur til festivalen har fx live DJ med et rullende lydanlæg og forplejning undervejs. Festivalen opsamler bl.a. strøm fra dansegulve. Hele Roskildefestivalen miljøvurderes hvert år og der foreslås nye miljøtiltag.

Links: http://roskilde-festival.dk/om_festivalen/green_footsteps/om_kampagnen og www.baisikeli.dk

Foto og logo: Birthe Nielsen/Green Footsteps

Foto: Jørgen Nordtorp Jørgensen

Vandrefestival

En årlig vandrefestival er siden 2009 afholdt på Sjælland, Danmark I 2010 var der 115 ture og omkring 2000 deltagere. I 2011 udvides festivalen fra én til godt tre uger med vandreture i hele Region Sjællands 17 kommuner. Programmet omfatter bl.a. åbning af nye stier, familieaktiviteter, hjertevandring, GPS- og maratonvandring, stavgang, nattevandring, og etapevandring

- på Sjællandsleden. Også lokal mad,
- guidede ture, musik, dans, overnatning
- og vabelbar indgår. Festivalen vil i 2011
- blive en del af en fælles norsk-svensk-
- dansk satsning. Der findes også vandre-
- festivaler i bl.a. Norge (se link).
- Links: www.vandrefestival.dk og
- www.norskvandrefestival.no
-
-
-
-
-

Videreudvikling af nordisk helse og wellness for turister

Helse og wellness er populære trends inden for turismen. Her har Norden særlige lokale traditioner og muligheder som bl.a. den finske saunakultur og de geotermiske kilder i Island. Nye wellnessprodukter med lys, lyd, duft er udviklet ligesom lokale urter og mineraler anvendes i skønhedsprodukter. I regi af Nordisk Innovationscenter arbejder projektet Nordic Wellbeing på en innovativ videreudvikling af wellness og turisme.

Udvikling af wellness-produkter kan skabe jobs og være med til at forbedre den lokale økonomi. Det bidrager også til den sociale bæredygtighed. Den miljømæssige bæredygtighed varierer med typen af faciliteter. Geotermisk energi er CO₂-neutral, men miljøteknologier kan også gøre almindelige spa-faciliteter miljøvenlige.

NICE-projektet Nordic Wellbeing – A Health Tourism Approach to Enhance Nordic Competitiveness

Projektet »Nordic Well-being – A health tourism approach to enhance Nordic competitiveness« søger at skabe et særlig nordisk indhold i de tilbud inden for well-being, som tilbydes af turistvirksomheder og destinationer i Finland, Sverige, Norge og Island. Projektets formål er at udvikle et nyt specifikt nordisk turismeprodukt koncept baseret på unikke nordiske værdier og forankret i natur, renhed, et image af helse, og værdier fra den nordlige halvkugle i Europa. Projektets søger også at forlænge turistsæsonen ved især at fokusere på ældresegmentet.

Link: www.uef.fi/mot/nordic-wellbeing og www.nordicinnovation.org/Publikationer/Innovating-and-re-branding-nordic-wellbeing-tourism/

Geotermiske spa i Island

The Blue Lagoon er et veletableret spa i Island med geotermiske bade, restaurant, butik og et Clinic Hotel. Blue Lagoon har

- udviklet forskellige turismeprodukter
- omkring sit brand fx sin egen hud- og kropsplejeserie, der bl.a. forhandles i lufthavnen og on-line. Et Blue Lagoon Spa er nu etableret i Reykjavik. Den Blå Lagune er mærket med Blue Flag. Islands nyeste spa er Mývatn Nature Baths i det nordøstlige Island i det beskyttede Myvatn naturområde. Turistfaciliteterne er udviklet under stor hensyntagen til det skrøbelige økosystem og åbnede i 2004. Stedet har 8 ansatte og 75.000 besøgende årligt.
- Links: www.bluelagoon.is og www.jarlbodin.is

Saltbade på Læsø

- Læsø Kur på Læsø er indrettet ved innovativ ombygning af en gammel kirke og tilbyder forskellige behandlinger med Læsø Salt, ler og alger fra havet. Genetableringen af den historiske saltsydning på øen har skabt en populær turistattraktion og følgeerhverv som fødevarer og kurbad, der har stor lokaløkonomisk effekt.
- Restlagen fra saltproduktionen anvendes i kurbadet. Saltbade er gode mod forskellige

Foto: Berit Kaas

Foto: Kirsten Østergaard

hudlidelser, og Læsø Kur er anerkendt som behandlingssted for psoriasis og tilbyder ophold i forbindelse med behandlingen. Links: www.saltkur.dk, www.saltsyderiet.dk og www.spegeriet.dk

Dufthotel – Bella Sky Comwell, Danmark

Et hotel med specialdesignede dufte, skal højne gæsternes nydelse ved opholdet. Duft er en af de mest kommunikerende sanse-påvirkninger, men typisk fokuserer man på visuelle og auditive virkemidler. Bella Sky Comwell Hotel Copenhagen har i alt 11 duft-anlæg tilsluttet til de centrale luftsystemer, og hvert område får sin egen duft. Firmaet bag duftoplevelserne, UrbanXperience garanterer, at ingen af de anvendte materialer kan fremkalde allergiske reaktioner. Links: www.bellaskycomwell.dk og www.urbanxperience.dk

Foto: Claus Starup

Terapeutiske spa-rum og hotelværelser

En ny type hotelværelser, »Relaxation rooms«, kombinerer lyd, lys og ren luft og giver hotelgæsten mulighed for selv at vælge stemning – fx et skovmiljø eller et havmiljø. Lyd og lys er koordineret, så gæsterne fx kan vågne op til en solopgang. Disse »relaxing rooms« anvendes bl.a. den seneste LED teknologi. Hotellet Gothia Towers i Göteborg har installeret sådanne hotelværelser. Firmaet har også udviklet en »Relaxing Pod« der er et terapeutisk oplevelsesrum, der kan installeres i spa og wellness centre. Links: www.avelution.se, www.avelution.se/erbjudande.html og www.gothiatowers.com/en/hotel/room-categories/relaxing-room/

Naturbaserede skønhedsprodukter

Islandske skønhedsprodukter fra firmaerne Villimey og Sóley Organics er fremstillet ud fra gamle opskrifter og vilde urter fra naturen, mens Blue Lagoon har produkter baseret på mineraler og silikater fra geotermiske havvand. Skønhedsprodukterne forhandles gennem lokale butikker og til turister i lufthavnen og under flyvninger med Iceland Air og Iceland Express. Bl.a. in-flight magasinerne etablerer disse islandske nicheprodukter som attraktive »souvenirs« for turister. Links: www.villimey.is, www.soleyorganics.com og www.bluelagoon.com/Shop/

Blåvand Kurbad og Wellness – et miljøvenligt anlæg

Blåvand Kurbad og Wellness er et af Skandinavens største wellnesscentre. Forskellige miljøteknologier sparer årligt 190 tons CO₂. Et jordvarmeanlæg med 6 km nedgravede jordvarmeslanger og vand/brint varmepumper opvarmer vandet til 30-35 grader. Et 300m² solfangeranlæg supplerer jordvarmen, og i sommerperioden indvindes varme gennem en luft-til-vand varmepumpe. Energieffektiv LED belysning og vandbehandlingssystemer sikrer et langt mindre el- og vandforbrug end traditionelle rensningssystemer. Systemet er så effektivt, at der er overskudsvarme, som bruges til et stort tropisk badeland på campingpladsen og også gør dette mere miljøvenligt. Link: www.blaavandwellness.dk

Wellness Denmark

Wellness Denmark er et netværk for danske wellnessudbydere, leverandører og interessenter, med fokus på kvalitet og service. Wellness Denmark arbejder for at kvalitets-sikre og markedsføre den totale oplevelse for wellnessgæsten. Wellness Denmark har ca. 30 medlemmer. Der er en række medlemskriterier og ekstern kontrol. Medlemsfordelene omfatter bl.a. deltagelse i netværk i den danske spa og wellnessbranche og en række attraktive markedsføringsydelse. Et øget skandinavisk samarbejde indenfor wellness er på vej. Link: www.aktivdanmark.dk/wellness

Værktøjer og digitale muligheder

Mange af de spændende turismeinitiativer i yderområder formidler deres erfaringer i rapporter, som andre kan have glæde af. Det gælder især en række tværnordiske projekter. Desuden findes en del håndbøger og andre redskaber til erfaringsudveksling og videndeling.

Turister bruger i stigende grad internettet og andre digitale medier til at søge informationer om feriemuligheder, dele oplevelser og udveksle erfaringer, både før, under og efter rejsen. Derfor er det vigtigt, at turisterhvervet er fortroligt med disse nye muligheder og forstår, at bruge dem på en hensigtsmæssig måde. Det er en forudsætning for at være på forkant med udviklingen, få udbytte af de nye muligheder og nå de yngre generationer af turister.

Finsk håndbog i produktudvikling

Projektet »Integrated Tourism Product Development« fokuserer på at identificere, udvikle og forny udviklingen af turismeprodukter og -processer i små og meget små virksomheder. Projektets web-baserede håndbog »Tourism Product Developer's Handbook« omfatter produktudvikling, en nye tilgang til produktudvikling i egen virksomhed, 20 redskaber til forskellige produktudviklingssituationer og seks forretningseksempler. Håndbogen bidrager til en holistisk udvikling af profitable, bæredygtige og oplevelses-baserede produkter i små turismevirksomheder. (Figur: Lapland University Consortium Tourism). Links: <http://matkailu.luc.fi/tuotekehitys>

Håndbog i udvikling af nature-baserede turismeprodukter i nord

En håndbog beskriver forskellige aspekter af bæredygtig turisme, og hvordan man integrerer det i turismevirksomheder. Den omfatter en introduktion til bæredygtig og naturbaseret turisme, analyser af virksomheders bæredygtighed, marketing i forhold til den grønne forbruger, udvikling af bæredygtige naturbaserede turismeprodukter samt belyser virksomheders bæredygtige handlinger.

Link: www.nora.fi/files/13/20091007091528148.pdf

Vejledning i miljø- og energiarbejde indenfor turisme

En vejledningsrapport »Grøn Turisme – Forudsætninger og analyser« fra HORESTA giver en udførlig oversigt over danske overnatnings- og konferencevirksomheders miljøarbejde. Oversigten viser, hvilke krav virksomheder og myndigheder stiller til grønne konference- og overnatningssteder samt håndgribelige anbefalinger, som kan støtte op om arbejdet med skabe en grøn og bæredygtig turistdestination.

- HORESTAS temaside om miljø og energi
- indeholder desuden rådgivning om at
- reducere affald og arbejde med økologi,
- samt kort information om miljømærker og
- miljøledelse. Her er også et link til Forbrugerombudsmandens vejledning om miljø og etisk markedsføring.
- Links: Hent rapporten »Grøn Turisme – Forudsætninger og analyser«
- Hent bilag til:
- »Grøn Turisme – Forudsætninger«
- www.horesta.dk/da-DK/Raadgivning/Miljoe%20og%20energi.aspx

Digital Værktøjskasse til turisterhvervet

- Bogen »Den Digitale Værktøjskasse« er en
- lettilgængelig og nede-på-jorden guide,
- som hjælper folk inden for turismefaget
- i gang med de nye digitale kommunikationstjenester. Bogen formidler ny viden og
- brugbare værktøjer til at styrke online-tilstedeværelsen i turistmæssig sammenhæng. Bl.a. Facebook, Google, TripAdvisor, Twitter, YouTube, Google Maps og forskellige mobil løsninger i turismeindustrien
- indgår. Bogen er et samarbejde mellem
- Midtjysk Turisme og det digitale konsulenthus Seismonaut. (Foto: Midtjysk Turisme).
- Links: <http://digitaleturistakademi.dk/den-digitale-vaerktojskasse> og
- www.midtjyskturisme.com/vaerktojer.aspx?ID=910

Sceenings-redskab til sociale medier: The Asian Social Web

- The Asian Social Web er et screeningsredskab, der afsøger sociale medier for, hvad
- asiatiske turister i Skandinavien siger om deres rejse, og om det beskrives positivt eller negativt. Turisterhvervet kan bruge
- dette som bl.a. management- og marketingredskab. The Asian Social Web er en
- social medieplatform med en søge- og evalueringsplatform samt en vidensdelingsdatabase. Redskabet tilvejebringer helt

opdateret bruger-baseret information om turisternes holdninger og oplevelser samt statistikker for tendenser på de sociale medier (fx historiske trends). Dette kan bruges til at udvikle strategier for turismemarketing i Asien. The Asian Social Web er udviklet og vedligeholdes af Scandinavian Tourism Board for Asien og Pacific
Link: www.stb-asia.com/corporate/index.html

INNTOUR – en Web 2.0 vidensplatform

INNTOUR er en Web 2.0 vidensportal og et virtuelt samlingssted for studerende, undervisere, forskere og virksomhe-

- der. INNOTOUR omfatter faciliteter, værktøjer og komponenter, der har fokus på at understøtte og udvikle turisme- og oplevelseserhvervet blandt andet i form af strategiske innovationsværktøjer og best practise cases. INNOTOUR udvikles fremover med netværk og volumes og stadig flere tilbud og muligheder for studerende, virksomheder og forskere inden for turisme. Portalen er udviklet af Syddansk Universitet, Danmark.
- Link: **www.INNOTOUR.com**

norden

Nordisk ministerråd

Ved Stranden 18
DK-1061 København K

www.norden.org

Inspirationskatalog

Dette projekt er en samling af gode eksempler på bæredygtig turismeudvikling i Norden, der kan inspirere yderområder til udvikling indenfor turisme. En bæredygtig turisme omfatter en udvikling, der sikrer en langsigtet miljømæssig, socio-kulturel og lokaløkonomisk balance i området, så den bidrager positivt til området og ikke nedslider ressourcegrundlaget. Fokus i eksempelsamlingen ligger især på de miljømæssige og sociokulturelle eksempler, der hjælper lokalsamfund, da der almindeligvis er fokus på økonomiske aspekter indenfor turismeudvikling.

Projektets primære formål har været at udarbejde et nordisk »good practice« katalog indenfor bæredygtig og innovativ turismeudvikling og regionale strategier, der kan give yderområder i Norden inspiration og konkrete eksempler, som kan stimulere til lokal udvikling gennem turisme.